ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

С-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 263 (1863)
НОЯБРИИН 5
СУББОТО
1955 он

Сэн 20 мүнгэн

Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай гадаадын политика—эб найрамдалые аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхэ хэлбэришэгүй политика, уласхоорондын харилсан ажаллалгын, бүхы оронуудтай экономическа ба культурна холбоо барисаа хүгжөөлгын политика мандаха болтогой!

(Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 38 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй уряануудһаа).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Булганинай ба Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Нугай хэһэн хамтын мэдүүлгэ

оветскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай правительстуряалаар Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Ну Советскэ ла һайн сэдьхэлээрээ айлшалжа ерэһэн юм. СССР-тэ ерээд байха а, Премьер-Министр У Ну Н. А. Булганинтай, К. Е. Ворошиловтай, Кагановичтой, А. И. Микоянтай, В. М. Молотовтой, М. З. Сабуров Н. С. Хрущевтой уулзажа, оло дахин хөөрэлдэбэ. Хани халуун орбайдалда үнгэрһэн эдэ уулзалгануудай үедэ хоёр оронуудта хабаадэ хэдэн асуудалнуудаар, мүн тэрэшэлэн уласхоорондын зарим нэсуудалнуудаар тэдэнэр өөһэд өөһэдынгөө һанамжануудые үргэнөөр эбэ.

Эб найрамдалда дуратай арадуудай бүхы дэлхэй дээрэ эдэбхитэй ябуулга хэһэнэй ашаар һүүлэй үедэ уласхоорондын түгшүүрилтэ л зарим тэды һуларба, шухала удхашанартай уласхоорондын асуудые хэлсээ, зүблөө хэжэ шиидхэхэ эрмэлзэлгэ улам ехэ болобо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Бирманскэ Союз Премьер-Министр онсо тэмдэглэнэ. Корейдэ болон Индо-Хитадта сэрэгые зогсооһон ябадал; Австритай Гүрэнэй Договор баталалга; оронуудай хоорондохи хани барисаа ба харилсан ажаллалгын занэжэ үгэһэн СССР болон Югославиин харилсаануудые гуримшуула; СССР Инди хоёрой хоорондохи хани барисаата харилсаануулам бэхижүүлһэн—Индиин Премьер-Министр Д. Неругэй Советскэ да айлшаар ерэлгэ—эдэ бүгэдэ уласхоорондын түгшүүрилые һула ябадалда эгээн түрүүшээр нүлөөлһэн байна.

Энэ жэлэй апрель һарада Бандунгда болоһон Азиин ба Африкын уудай конференци уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха хэрэгэхэн удхашанартай байһан юм. Тэрэ хадаа экономическа, культур ба политическэ талаараа үргэнөөр харилсан ажаллаха ябадалые туйн тула ондо ондоо политическэ ба социальна байгуулгатай гүрэнүүтүлөөлэгшэдэй үнгэргэһэн эгээн түрүүшын тиимэ конференци байба. найрамдалые, националь на бэеэ даанхай байдалые, экономикын, турын ба социальна ажабайдалай талаар амжалта туйлахые Азиин Африкын арадуудай айхабтар ехээр эрмэлзэжэ байһыень энэ конфе харуулба.

Эдэ бүгэдэ дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой евскэ зүблөөе амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадалда таатай зохид эрайдал бии болгоһон юм. Тэрэ зүблөөн хадаа гүрэнүүдэй хоорондохи үүрилтэ байдалые саашадань һуларуулха талаар шухала үүргэ гэбэ. Эб найрамдалые сахиха зорилготойгоор уласхоорондын харил ажаллалгые мүнөө үедэ ябуулжа боломоор байна гэжэ правительнуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөн харуулба. Гүрэнүүдэй бэедээ этигэлсэхэ ябадалые бии болгохо гээшэ яһала бэелүүлэгдэжэ моор зорилго мүн.

Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой хамтаараа эжэ табиһан бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тула гадаадын хэрэй министрнүүдэй мүнөө үедэ Женевэдэ боложо байгаа зүблөөн дынгөө шадаха бүхы юумые хэхэ аабза гэжэ Министрнүүдэй Сой Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр найдажа байна.

Буу зэбсэг хуряаха гээшэ мүнөө үедэ байһан уласхоорондын эгээн ала асуудалнуудай нэгэн мүн. Буу зэбсэг түхеэрэлгын, илангаяа зониие олоорнь хюдадаг атомна, водородно ба бусад зэбсэгүүдэй һээ жэлдэ улам ехэ боложо байһан ушар хадаа эб найрамдалай е, өөһэдынгөө ерээдүйн түлөө арад зоной һанал сэдьхэлые улам бүзбоожо байна. Атомнашье, юрыншье зэбсэгүүдэй ехээр түхеэрэгдэ, национальна ресурснууд арад зоной ажана һайн һуухын түлөө хэгдэхын оронДо ондоо тээшээ гаргашалагдана.

Ядерна болон термоядерна зэбсэгүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха, тура үзэхэ ба хэрэглэхэ гээшэ үгэ дуугүйгөөр хоригдохо ёһотой гэжэ истрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр тоолоно. Мүн эшэлэн юрын буу зэбсэгүүдые нилээ дээрэнь ехээр хороохо шухала а. Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тула уласхоорондын нарин шанга хина табигдаха ёһотой. Иимэ болохолоороо, буу зэбсэгүүдые бүхы дээрэнь хороохо, атомна зэбсэгые хорихо ба дайн сэрэгэй аюулые усадхаха тухай оруулагдаһан дурадхалнууд энэ асуудалаар хэлсээ туйлахын тула бодото үндэһэ һуури болоно гэжэ сэгнэгдэхэ зэргэтэй.

Элдэб бүлэглэлнүүдые бии болгохо ябадалые буруушааха зуураа, тиимэ бүлэглэлнүүдтэ оронгүй байха гээшэ арад зоной аюулгүй байдалые хангадаг, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха ябадалда һайшаалтай үүргэ дүүргэдэг гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр мэдэрнэ.

Мүнөө үедэ Азиин ба Дальна Востогой асуудалнуудта онсо анхарал табигдаха зэргэтэй гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр тоолоно. Хэтэ заяанһаа хойшо Хитадай газар байһан Тайвань ба бусад олон аралнуудые хитад арадта бусааха тухай асуудал шиидхэгдэхэ зэргэтэй. ООН-до ээлхэ ёһотой хуулита һууриень Хитадай Арадай Республикада олгобол, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин нэрэ хүндэ ба удхашанар дээшээ гараха һэн, уласхоорондын байдалда тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ ехэ болохо ба Дальна Востогто байгаа түгшүүрилые һуларуулха ябадалда һайшаалтай нүлөө үзүүлхэ һэн. 1954 оной Женевскэ конференциин шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, Индо-Хитадтахи байдалые политическэ талаарнь гуримшуулха ябадал дары түргэнөөр бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Эдэ бүхы асуудалнууд, мүн тэрэшэлэн Азида ба Дальна Востогто хамаатай бусад ондоошье асуудалнууд эбэй ёһоор, хэлсээ хэжэ шиидхэгдэхэ ушартай.

Советскэ Союз Бирма хоёр хэзээдэшье хани ёһоной харилсаатай байһан юм, энэнь Бирмыншье, СССР-эйшье арадуудай һанал хүсэлдэ таараллдана, бүгэдэниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ ябадалда туһа хүргэнэ. Эдэ харилсаануудынь саашадаашье бэе бэеынгээ суверенитедые ба газар дайдын бүтэн бүрин байха ябадалые хүндэлхэ, добтолон оролсохогүй, али алинайнгаа дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархахагүй, адли тэгшэ эрхэтэй байха ба бэе бэеынгээ талые харалсаха, эбтэйгээр ажабайха ба экономическа талаараа харилсан ажаллаха гэһэн бата бэхи принципүүдһээ үндэһэлхэ байна.

Олохон гүрэнүүдээр ба арадуудаар һайшаагдаһан эдэ принципүүд эб найрамдалые бэхижүүлхэ ба арадуудай хоорондохи харилсан ажаллалгые хүгжөөхэ ябадалда зорюулагданхай.

Багашье, ехэшье гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд эгээл эдэ принципүүдһээ үндэһэлхэ ёһотой гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр онсо тэмдэглэнэ.

Эбтэйгээр ажабайха тухай энэ мэдүүлгэ дотор соносхогдоһон принципүүд Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Бирманскэ Союзай хоорондохи экономическа ба культурна харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ арга боломжо олгоно гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр тоолоно. СССР Бирма хоёрой хоорондо худалдаа наймаа эрхилхэ тухай һаяшаг баталагдаһан хэлсээнүүд Советскэ Союзай ба Бирманскэ Союзай хоорондохи экономическа холбоо барисаае хүгжөөхэ ябадалда, мүн тэрэшэлэн культурна ба научно-техническэ харилсаануудаа үргэдхэхэ ябадалдань ехэ туһа хүргэхэ бээзэ гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр этигэнэ.

СССР Бирма хоёрой хани барисаае саашадаа бэхижүүлжэ, улам нягта болгохын тула бүхы хүсэ шадалаа гаргахаар бэлэн байһан тухайгаа Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр мэдүүлнэ.

Нюураараа уулзажа холбоо барисаа тогтооһоноо Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ ба Премьер-Министр баяртайгаар тэмдэглэнэ. Хоёр оронуудтаа хабаатай асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн ябадалынь бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал сахиха хэрэгтэ туһа нэмэри болохо бээзэ гэжэ тэдэнэр тоолоно.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
Н. БУЛГАНИН.

Бирманскэ Союзай Премьер-Министр
У НУ.

Москва, 1955 оной ноябриин 3.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай ба Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Нугай хэһэн хамтын мэдүүлгэдэ гар табигдаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай ба манскэ Союзай Премьер-Министр У Нугай хэһэн хамтын мэдүүлгэ ар табилга ноябриин 3-да Кремлёвско Ехэ ордон соо болобо.

Үдэшын 6 час 45 минутада тус мэдүүлгын текстнүүдэй табяатай байстолой дэргэдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. ганин, Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Ну гэгшэд ерэжэ, мэдүүлгэдэ гар табиһанайнгаа һүүлээр тэдэнэр гар гараа шангаар йлсаба.

Гар табилгын үедэ советскэ талаһаа—Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, Б. Аристов, П. Н. Поспелов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо А. Н. Косыгин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын орлогшонор В. А. Зорин ба Н. Т. Федоренко, СССР-һээ Бирмэдэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол А. Д. Щиборин болон бусад байлсаба.

Бирманскэ талаһаа—Бирмэһээ СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол У Монг Он, Бирмэһээ Хитадай Арадай Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол У Хла Маунг, Бирмэһээ Великобританида байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол У Чин, Премьер-Министрын секретарь У Тан, полковник Аунг Джи, У Хла, У Нве болон СССР-тэ айлшалжа байгаа бирманскэ журналистнар байлсаба.

Мүн тэрэшэлэн советскэ ба гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаба.

Советскэ Союзай ба Бирманскэ Союзай хоорондохи хани барисаанда зорюулагдаһан митинг

Советскэ Союзай, Бирманскэ Союзай хоорондохи хани барисаанда зорюулагдаһан митинг ноябриин 3-да Союзуудай Байшангай Колонно зал соо болоо. Бирманскэ Союзай ба СССР-эй Гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн зал соо столицын предприятинуудай эрдэмтэд, культурын ажал-ябуулагшад, студентнүүд — хамта хоёр мянга гаран хүн суглараа. Москвада байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор, эд бараа худалдан абахын тулада ерэһэн Бирманскэ правительственна миссиин гэшүүд, советскэ болон хариин оронуудай журналистнууд митинг дээрэ байлсаа. Премьер-Министр У Ну, нүхэд Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, А. Б. Аристов, П. Н. Поспелов, Д. Т. Шепилов, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. П. Тарасов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ А. М. Пузанов гэгшэдэй, ниитын ажал-ябуулагшадай, промышленностиин болон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй президиумдэ ерэжэ һууxадань суглрагшад нэрьемэ овацяар угтаа. Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. А. Яснов митинг нээгээд, тобшо үгэ хэлээ. Бирманскэ Союзай ба СССР-эй Гүрэнэй гимнүүдэй аялганууд ирагуу һайханаар дуулдана. Премьер-Министр У Ну трибунада ерэнэ. Зал соо дахин альга ташалга болоно. У Ну бирман хэлэн дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Нугай хэлэһэн үгэ

Господин министр, хүндэтэ эмэгтэйшүүл ба господинууд!

Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдтэ болон арадта хандан үгэ хэлэхэ арга боломжотой байһандаа би тон ехээр баясанаб. Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал, түгшүүрилые һуларуулга, Советскэ Союзай болон Бирмын хоорондохи хани харилсаае саашадань бэхижүүлхэ тухай минии мэдэлдэ байһан багахан саг соо хэдэн ажаглалта хэхые би хүсэнэб. Үнгэрэгшэ жэлэй зунай тэн багаһаа эхилэн олон оронуудта, тэрэ тоодо Хитадай Арадай Республикада, Великобританида болон Америкын Холбоото Штадуудта ошожо ерэһэн байнаб.

Минии аяншалһан орон бүхэндэ хүтэлбэрилэгшэдыншье, мүн арад зониишье эб найрамдалда аб адляар хандадаг байна. Советскэ Союзда хүтэлбэрилэгшэдтэйнь болон мүн арад зонтойнь би уулзааб. Тэдэнэр нэгэн һаналтайгаар эб найрамдалые эрмэлзэн хүсэдэг гэжэ би мэдэһэн байнаб. Энэ нэгэн һанал хадаа эб найрамдалые ниитэ дээрээ эрмэлзэн хүсэжэ байһан ушар мүн гэхэдэ болохо байна. Теэд эб найрамдалые газар дэлхэйн бүхы зоной хүсэдэг байбашье, эб найрамдал хангахые оролдолгодонь тэдэнэй үмэнэ үшөө һаад бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодог байһаниинь гайхалтай. Нүгөө таламнай бүхы дэлхэй дээрэ сэрэгэй базануудые бии болгоно гэжэ нэгэ талань тэмдэглэхэ һаналтай байдаг. Нүгөө талань бүхы дэлхэй дээрэ һүйдхэлгын ябуулганууд дэлгэрнэ гэжэ тэмдэглэхэ һаналтай байдаг.

Бэе бэеһээ айха ба мүн һэжэг түрэхэ ябадалай дэлхэй дээрэ үнинһөө хойшо гараһаар лэ байһые мүнөө хэншье арсажа шадахагүй юм. Имагтал энэ айлга ба һэжэглэлгын бии байһан ушар эб найрамдал хангаха хэрэгтэ бэрхэшээл тохёолдуулна. Энэ айлга ба һэжэглэлгын бии байһан лэ сагта амгаланаар ажабайха гурим ямаршье удхагүй болохо байна. Тиимэһээ иимэ айлга ба һэжэглэлгые усадхахын тулада бүхы хамаатай талануудай үнэн зүрхэнһөө оролдолго гаргахань шухала. Иигэжэ айжа ба һэжэглэжэ байлгын оршон байдалда ажабайлга хадаа гар гараа барисалдажа байдаг аад, тэдэнэй нэгэнэйнь нүгөө гартаа кинжал, нүгөөдынь ташуур буу баряад ара таладаа нюугаад байһан хоёр хүнэй харилсаан шэнги болоно. Тиимэһээ имагтал дээдэ тушаалтадай хоорондо хэлсээ хэлгэ ба буу зэбсэг хуряалга бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха ябадалда хүргэжэ шадахагүй гэжэ би һананаб. Гэбэшье, эдэ бүгэдэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха даб дээрэхи нилээд шухала арга нүхэсэл болохо байһан туладань, иимэрхүү конференцинүүдые хирэ хирэ болоод лэ үнгэргэжэ байха хэрэгтэй. Нэгэ талаһаа, конференцинүүдые үнгэргэжэ байха үедэ, нүгөө талаһаа, элдэб оронуудай арадуудай хоорондо нюураараа уулзажа, бүри нягта холбоо байгуулхын тулада али болохо алхамууд хэгдэхэ ёһотой. Һэжэглэлсэлгые зайсуулхын тулада арадуудай хоорондоо нюур нюураараа уулзажа, нягта холбоо байгуулхаһаа ондоо бүри һайн арга байха гэжэ би хэлэжэ шадахагүй байнаб. Би залуу байхадаа хоёр ахадүүнэр тухай англиска поэмые уншажа сээжэлдэһэн байгааб. Тэдэ хоёр бэе бэеһээ холо байхадаа алиниинше нүгөөдэеэ ада шолмос гэжэ тоолодог байһан аад, харин тэдэнэр бэе бэедээ дүтэлэн ойртоходоо ахадүүнэр лэ байһан юм.

Тон энээндэл адляар, хитад, англиска, американска ба советскэ арадууд бэе бэеһээ холо газарта байдаг дээрэһээ өөһэд тухайгаа буруу ойлгомжотой байдаг, теэд тэдэнэр бэе бэетээ һайнаар танилсаад байхадаа ахадүүнэр байнабди гэжэ тоолохо байһандань би этигэнэб.

Улановануудтай, Бейбутовүүдтэй, Кара-Караевуудтай, Шостаковичнуудтай, Козловскинуудтай болон Ойстрахануудтай хэдэн минута саг, суг үнгэргэһэнэйнгөө һүүлээр хэршье хатуу зүрхэнүүд уярдаг гэжэ би хэлэхэдээ, хүхирөөнэгүйб.

Грейс Келлинүүд, Март Грехемүүд, Спенсер Трейсинүүд ба Иегуди Менухинууд бусад оронуудта олон юм. Тэдэнэр хадаа эдэ оронуудай арадуудта таанадые бултыетнай дурлуулжа шадаха байна. Арадуудай хоорондохи харилсаануудай урда тээнь хэршье муу байгаа һаань, нюураараа уулзажа холбоо байгуулга үзэгдөөгүй һайн юумэ үүдхэхэ байна. Тиигэжэ, арадууд хадаа бэе бэедээ ёһотойл ахадүүнэр болохо байнабди гэжэ мэдэрхэ байна бшуу.

Советскэ Союзай ба Бирмын хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ тухай хэлэхэ болоо һаа, советскэ циркые, советскэ баледые харабал, советскэ дуушад ба хүгжэмшэдые шагнабал, советскэ эрдэмтэдтэй, советскэ ниитын ба экономическа ажабайдалые түсэблэдэг хүнүүдтэй, мүн советскэ арадтай нюураараа уулзабал, советскэ зарим номуудые уншаһанһаа дээрэ гэжэ би өөрөө шэлэхэ байнаб. Зарим номууд агууехэ советскэ арад тухай буруу ойлгомжо бидэндэ урда тээнь дамжуулан үгэдэг байһан юм. Советскэ хүнүүдэй тон ехэ булюу һайн шэнжэ шанарые танай зарим номууд бидэнһээ зарим ушарта нюудаг байна. Советскэ хүнүүдтэй нягта холбоо байгуулха үедөө энээниие би элирүүлэн мэдэһэн байнаб. Эдэ номууд таанад тушаа таагүй һанамжа түрэхые бидэниие баадхадаг байгаа.

Номууд хадаа советскэ арад тухай зүб ойлгомжо бидэндэ үгэхэшье байгаа һаа, тэдэниие уншадаг үсөөхэн хүнүүдэй сээжэ зүрхэндэ һайн бодол түрүүлжэ шадаха байна. Зүгөөр, циркнүүд, балет, оперо, хүгжэмшэд, дуушад, советскэ эрдэмтэд, советскэ ниитын ба экономическа ажабайдалые түсэблэдэг хүнүүд нүлөө үзүүлхэ хизаарлашагүй арга боломжотой байна.

Танай орон дотор аяншалха үедөө Советскэ Союз ба советскэ арад тухай ямар һанамжатай болоһон тухайгаа үгэеэ хэлэжэ дүүргэхынгээ урда тээ тон тобшохоноор хэлэжэ үгэхыем зүбшөөгыт. Советскэ арадай тон хани ёһоор ба хүндэтэйгөөр хандадаг байһыень мэдэбэб гэжэ

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй орденууд барюулагдаба

ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловой хадаа 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Коммунистическэ партиин ба Советскэ гүрэнэй үмэнэ габьяатай байһанайнгаа түлөө шагнагдаһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн — А. Андреевтэ, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Советскэ гүрэнэй үмэнэ габьяатай байһанайнгаа түлөө шагнагдаһан Латвийска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо—К. М. Озолиндо Ленинэй орденуудые ноябриин 2-то Кремль соо барюулаа.

Дээдэ шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан шагнагдагшадые халуунаар амаршалаад, тэдэнэй элүүр мэндэ ябахыень, гүрэнэй ажалябуулгада саашадаа амжалтануудые туйлахыень К. Е. Ворошилов хүсэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Генерал-полковник Я. Г. Крейзерые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Генерал-полковник Я. Г. Крейзерэй таби наһа гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Советскэ Армиин үмэнэ тэрэнэй габьяатай байһые тэмдэглэжэ, нүхэр **Крейзер** Яков Григорьевичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной ноябриин 2.

Советскэ Союзай ба Бирманскэ Союзай хоорондохи хани барисаанда зорюулагдаһан митинг

(Түгэсхэл)

мэнэ һаяхан би хэлээ һэм. Советскэ ажабайдалай таһалашагүй хубинь бологшо культурна ажал-ябуулгада танайда ехэ анхарал хандуулагдадаг байна. Хүүгэд, эдир залуу хүбүүд, басагад тухай тусгаар ехэ оролдолго гаргагдана. Эрдэмдэ һурахынь ба культурна эрилтэеэ хангахынь тулада олон городуудай эрхим һайн байшангууд, урдын ордонууд пионернүүдтэ үгтэдэг байна. Хүгжэмдэ, танцада һураха ба зурат зураха ябадал тон ехээр урмашуулан дэмжэгдэнэ.

Һургуулинуудта болон институдуудта эрдэм наукада һураха ябадалда угаа ехэ анхарал хандуулагдадаг байһые би баһал ехээр һонирхооб. Советскэ арад техникын талаар үнэхөөрөөл тон ехэ дэбжэлтэ туйлажа байна. Инженернүүд, техническэ эрдэмтэй бусад мэргэжэлтэд тон олоор бэлэдхэн гаргагдана. Удахагүй танай орон бэлэдхэл ехэтэй техническэ мэргэжэлтэдэй ехэ резервэтэй болохо байна.

Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай аша туһада зорюулан арадуудай хоорондоо үнэн зүрхэнһөө ходоодоо этигэлсэдэг байхые үнэн сэдьхэлһээ хүсэжэ байһанаа үгынгөө түгэсхэлдэ элиишэлэн мэдүүлхыемни зүбшөөгыт. Тэрэшэлэн, урда тээнь бэе бэедээ һэжэглэлсэдэг байһан ябадалай зайсуулагдахын тулада оронуудай хоорондо нягта холбоо барисаа тогтоохын түлөө бурхандаа зальбарнаб. Манай орон тухай хэлэхэ болоо һаа, колониинуудые бэеэ даанхай болгохо талаар хамтынгаа эрмэлзэлгэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгада зорюулагдадаг манай хамтын оролдолгодо Советскэ Союзтай бидэнэр нэгэн һаналтай байхабди гэжэ мэдүүлхыемни зүбшөөгыт.

Женевэдэ мүнөө боложо байһан хэлсээнүүд амжалтатай байг лэ!

Советскэ хүтэлбэрилэгшэд золтойгоор ба элүүр мэндээр олон удаан жэлнүүдтэ ажаһууг лэ!

Советскэ хүнүүд золтой жаргалтайгаар ба элүүр энхээр олон удаан жэлдэ ажаһууг лэ!

Советско-бирманскэ хани барисаан бэхижэг лэ!

Бүхы дэлхэй дээрэ удаан сагай эб найрамдал мандаг лэ! **(Нэрьемэ альга ташалга болобо).**

* * *

Һүүлээрнь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинда үгэ үгтэбэ; митингдэ хабаадагшад Н. А. Булганиниие удаан альга ташажа угтаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

Господин Премьер-Министр!

Хүндэтэ ханинар!

Нүхэдүүд!

Манай орондо, советскэ арадта талархалай ба хани ёһоной мэдэрэлтэй үгэ хэлэһэнэйнь түлөө манай хүндэтэ айлшан Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Нуда Советскэ Союзай Правительствын үмэнэһөө, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй, олонациональна советскэ бүхы арадай үмэнэһөө, мүн тэрэшэлэн өөрһөө баясхалан хүргэнэб. **(Удаан альга ташалга болобо).**

Манай орондо Бирмын правительствые толгойлогшо У Нугай ерэһыень Советскэ Правительство һайшааһан байна. Өөрынгөө ороной национальна бэеэ дааха байдалай түлөө, уласхоорондын хани харилсаа хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа ехээр гаргаһан гүрэнэй ажал-ябуулагша мүн гэжэ У Нуе бидэнэр, бүхы советскэ арад зон мэдэдэг байна.

Премьер-Министр У Нугай ерэһэниинь манай үе сагай нэгэ онсо илгаа тухайда һануулна. Зүүн зүгэй оронуудта мүнөө боложо байгаа гүн ехэ хубилалтанууд тухай хэлэнэб. Дэлхэйн цивилизацие байгуулха хэрэгтэ хэдэн зуун жэлэй турша соо ехэ туһа нэмэри оруулһан үни урда сагай Азиин арадууд колониальна шэрүүн шанга дарлалтада ородог, үгытэй ядуу, гээгдэнхэй байдалтай байдаг һэн. Зүүн зүгэй арадуудай ажабайдалай хүшэр хүндэ тэрэ үе мүнөө үнгэржэ байна.

Шэнэ ажабайдалаа зүүн зүгэй оронуудай арадуудай эдэбхитэйгээр зохёожо байһые бидэнэр харанабди. Бүхы дэлхэйн хуби заяае шиидхэлсэлгэдэ эдэ арадуудай хабаадалсаха үе ерэжэ байна гэһэн агуусэ Ленинэй үгэнүүд бэелүүлэгдэжэ байна.

Дэлхэй дээрэхи эгээл олон зонтой агуусэ хитад арад хүшэр хүндэ, шуһата байлдаанууд соогуур ябажа, эрхэ сүлөөгөө, бэеэ даанхай байдалаа дайшалан олоһон байна. Зүүн зүгэй агуусэ нүгөөдэ арад — Индиин арад бэеэ дааһан хүгжэлтын замда мүн лэ гараа. Бирмын алдарта арадшье удаан саг соо колониальна дарлалта доро байһанаа сүлөөржэ, мүн лэ энэ замда гараа.

Советскэ Союзай болон Бирмын хоорондо урдань хэзээдэшье арсалдаанууд болодоггүй байгаа, тиин мүнөө үедэ манай оронуудай хоорондоо тон нягта холбоотой, тон үргэн хани харилсаатай байха бүхы арга боломжонууд бии.

Советско-бирманскэ харилсаанууд нэн түрүүндэ ямар шалтагаанһаа бата бэхи, хани ёһоной шэнжэтэй байхаб гэбэл, эдэ харилсаанууд бэе бэеынгээ газар дайдые бүрин бүтэн байлгаха, мүн эрхэ сүлөөтэй байха, доботололсохогүй, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархалсахагүй, адли тэгшэ эрхэтэй, бэе бэедээ туһатай, амгалан ёһоор зэргэлээд һууха ёһо гуримуудые энэ үндэһэ болгоно. Анха түрүүшээр Хитадай Арадай Республикын ба Индиин зүгһөө соносхогдоһон, хожомынь Азиин болон Африкын оронуудай Бандунгска конференци дээрэ дэмжэгдэһэн эдэ ёһо гуримууд бусад оронуудтай харилсаа тогтоохо үндэһэ һуури болгогдожо, мүнөө Азиин эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэйшье, Европын олохон оронуудайшье зүгһөө мэдэрэгдэнхэй.

Советскэ Правительствын һанадаг ёһоор, эдэ ёһо гуримуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлгэ—уласхоорондын үргэн хани харилсаа тогтооходо, гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэлсэдэггүй ябадал болюулхада туһалха байна. Тиихэ зуураа, Советскэ Союзай правительство гадаадынгаа политикын гол шухала хараа шугамые — социально-политическэ ондо ондоо системын гүрэнүүдтэй амгалан ёһоор зэргэлээд һууха арга боломжотой байһан ябадалые эшэ үндэһэ болгоно.

Һүүлэй үедэ Бирмын болон Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан, ажал хэрэгэй холбоон үргэлэжэ, бэхижэжэ байна. Адли тэгшэ эрхын, бэе бэедээ ашагтай байха үндэһөөр мүнөө жэл баталагдаһан советско-бирманскэ худалдаа-наймаанай хэлсээн, мүн тэрэшэлэн делегацинуудаа эльгээлсэлгэ манай оронуудай бэе бэедээ улам дүтэ болохо замда шухала алхам болоно. Москвада Бирмын Премьер-Министр господин У Нугай ерэжэ, манай ороной экономическа болон культурна туйлалтануудтай, советскэ арадай үдэр бүриин ажал хүдэлмэритэй өөрөө танилсаһаниинь манай оронуудай хоорондохи экономическа болон культурна хани харилсаае улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ туһалха байна.

Советскэ Правительствын болон Бирмын Правительствын хоорондо холбоо барисаа сэхэ тогтоохо хэрэг Советскэ Союзай, Бирмын бэе бэеэ бүри һайнаар ойлголсодог болоходо ехэ удхашанартай байха байна. Хоёр оронуудта хоюуландань аша туһатай асуудалнуудаар Советскэ Правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй ба Премьер-Министр У Нугай хоорондоо һаналаа андалдан хэлсэһэн ябадал эб найрамдалые, арадуудай аюулгүй байдалые хангахада шухала удхашанартай асуудалнуудаар нэгэн адли үзэл бодолтой байһаниие элирүүлээ. **(Альга ташалга болобо).**

Москвада бидэнэй нюураараа уулзажа тогтооһон холбоо барисаан саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Премьер-Министр У Ну намайе, мүн нүхэр Хрущев Никита Сергеевичые Бирма ошоод ерэхые уриһан байна. **(Альга ташалга болобо).** Мүнөөдэр намда олгогдоһон арга боломжые һамбаашалан, энэ уряалайнь түлөө Советскэ Правительствын үмэнэһөө, мүн өөрынгөө зүгһөө, тэрэшэлэн нүхэр Хрущев Никита Сергеевичын даалгабаряар тэрэнэй үмэнэһөө Премьер-Министр У Нуда баясхалан хүргэнэб. **(Альга ташалга болобо).** Советскэ Союзай болон Бирмын арадуудай хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болохо энэ уряалые бидэнэр хүлеэн абанабди. **(Удаан альга ташалга болобо).**

Советскэ Союзда Премьер-Министр У Нугай ерэлгэ, Бирмадэ бидэнэй ошохо ябадал бэе бэедээ этигэлсэлгын ба уласхоорондын хани харилсаа тогтоолгын ёһо гуримые хүгжөөхэдэ туһалха, ерээдүйнгөө түлөө айха гээшые мэдэнгүйгөөр, бүхы арадуудтай эбтэй эетэйгээр, хани барисаатайгаар һууха гэжэ хүсэдэг манай арадуудай халуун хүсэл эрмэлзэлгэтэй тааралдаха байна. **(Удаан альга ташалга болобо).** Дүрбэн гүрэнэй Правительствонуудые Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөн уласхоорондын түгшүүрилые һуладхаһан, «хүйтэн дайн» гэдэгтэ сохилто хэһэн байха юм. Энэ Зүблөөн хадаа гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай шэнэ шатын эхиниинь болоо. Эб найрамдалай аша туһада уласхоорондын хани харилсаа мүнөө үедэ тогтоожо хүсэд болохо, тиин гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэлсэдэг болохо ябадал үнэн бодото ба туйлагдамаар үг зорилго мүн гэжэ тэрэ зүблөөн харуулаа.

Советскэ Правительство бусад гүрэнүүдтэй харилсаа тогтооходоо харилсан ажаллалгын ба бэе бэеэ ойлголсолгын ёһо гуримые сахин хүгжөөхэеэ эрмэлзэдэг тухайдаа Правительствонуудые Толгойлогшонорой Зүблөөнэй дүүрэһэн хойно нэгэнтэ бэшэ мэдүүлээ һэн.

Гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые саашадань һуларуулхада ба этигэлсэлгые бэхижүүлгэдэ туһалха хэдэ хэдэн тодорхой шухала хэмжээ-ябуулгануудые Советскэ Союзай Правительство һүүлэй гурбан һара соо бэелүүлээ.

Советскэ Правительство эдэ алхамуудые хэхэ зуураа, СССР-эй, США-гэй, Англиин болон Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй октябриин 27-до нээгдэһэн Зүблөөнэй амжалтатайгаар хүдэлмэрилхэ зохид арга боломжо байгуулхые оролдоо һэн. Правительствонуудые толгойлогшонорой зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаар бэе бэеэ ойлголсоһон шиидхэбэринүүдые министрнүүдэй абажа гаргахын тулада бидэнэр бүхы хүсөөрөө оролдообди, оролдожошье байнабди. Эдэ асуудалнууд гэбэл: европейскэ аюулгүй байдал ба Германи, буу зэбсэг хуряалга, Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондо холбоо барисаа хүгжөөлгэ болоно.

Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха зорилготой хэдэ хэдэн дурадхалнуудые Советскэ Правительство гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Зүблөөн дээрэ эдэ асуудалнуудаар оруулаа. Тэдэ дурадхалнуудые бэелүүлээ һаа, бэе бэеэ ойлголсолгын үндэһөөр уласхоорондын шухала асуудалнуудые гуримшуулгын замда ехэхэн шэнэ алхам болохо байгаа.

Правительствонуудые Толгойлогшонорой Зүблөөн дээрэ бии байһан хани харилсаанай ёһо заншалые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнэй бүхы хабаадагшад сахяа һаа, Зүблөөнэй хүдэлмэридэ һайн үрэ дүн туйлагдаха гэжэ бидэнэр найданабди. **(Альга ташалга болобо).**

Бүхы оронуудай арадууд амгалан байдал хүсэнэ. Советскэ арад эб найрамдал сахиха ба батадхахые, арадуудай хоорондо хани барисаа бэхижүүлхые илангаяа ехээр хүсэнэ гэжэ Премьер-Министр У Ну Советскэ Союзда байха үе соогоо этигэхэ аргатай болоһон байна.

Бата бэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэхэдээ манай арад эб найрамдалда дуратай бусад арадуудтай, тэрэнэй тоодо Бирманскэ Союзай арадтай нягта харилсаатайгаар ябажа тэмсэнэ.

Хододоо хани барисаатай байха гэһэн найдуулгаяа, мүн тэрэшэлэн Танай эхэ ороной хүгжэлтын ба һалбаран бадаралгын замда амжалта туйлахые советскэ арадай хүсэһэн хүсэлые господин Премьер-Министр Танда, Танай үмэнэ бирманскэ бүхы арадта дамжуулнаб. **(Удаан альга ташалга болобо).**

Советскэ Союзай, Бирманскэ Союзай арадуудай хани барисаан, харилсан ажаллалга мандаха болтогой! **(Альга ташалга болобо).**

Хоёр оронуудай хоюуланайнь аша туһада, бүгэдэниитын эб найрамдалай, аюулгүй байдалай аша туһада советско-бирманскэ хани барисаан бэхижэг лэ! **(Альга ташалга болобо).**

* * *

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Бирманскэ Союзай Премьер-Министр У Нугай гарые хани халуунаар бариба. Зал соо нэрьемэ альга ташалга дахин болоно, «Бирмын арадтай советскэ арадай хани барисаан мандаха болтогой! «Ура» гэһэн абяан сууряатана.

Колонно зал дотор байһан бүхы хүнүүд У Нугай болон Н. А. Булганинай хэлэһэн үгэнүүдые ехэ анхаралтайгаар шагнаба. Хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй оршон байдалда болоһон митинг эб найрамдалые, колониальна дарлалтаһаа сүлөөрөөд, эрхэ сүлөөтэй өөрынгөө шэнэ гүрэн байгуулжа байгаа бирмын арадтай хани барисаатай байха гэжэ советскэ арадай хэлбэришэгүйгөөр хүсэдэг хүсэл эрмэлзэлые, дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы арадуудтай хани барисаатай, харилсаа холбоотой байха гэжэ советскэ хүнүүдэй хүсэдэг эрмэлзэлые харуулаа.

* * *

Митингын һүүлээр искусствын мастернуудай концерт болобо.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн Улан-Үдэдэ үсэгалдэр нээгдээ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заседаниин зал соо.
С. Доржиевай ба А. Мантаевай фото.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн

Ноябриин 4-дэ Улан-Үдэдэ хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн эхилбэ. Энэ зүблөөн дээрэ «КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө саашадань дэлгэрүүлхэ тухай» партиин обкомой секретарь нүхэр **В. И. Дубровский** элидхэл хээ.

—Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд манай ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда патриотическа айхабтар ехэ дэбжэлтэ үүсхэбэ,—гэжэ нүхэр Дубровский хэлээ.—Мүн тэрэшэлэн манай республикын ажалшад Пленумэй тогтоолые халуунаар угтаад, оронойнгоо хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсахын тулада шангаар тэмсэнэ.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ республикын колхозууд болон совхозууд һү һаалга, ноохо абалгаяа нилээд дээшэлүүлбэ. 1951 онойхидо орходоо хамта 108 мянган литр һүн ехээр һаагдажа, гүрэндэ тушаагдаа. Хэдэбээ 1954 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 490 литр һүн һаагдаһан байгаа һаа, 1955 ондо 704 литр һаагдажа, эдлүүриин 100 гектар бүхэндэ 21,5 центнер һүн абтаһан байна. Ноохо хайшалалга нёдондоной хитой сасуулхада 16,3 процентээр дээшэлээ. Хонидой тоо хамта 63600 толгойгоор олошорһон байна. Зарим аймагуудай колхозууд, жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай колхозууд хонидойнгоо тоо толгойе 24,6 процентээр олошоруулаа.

Зүгөөр, зарим аймагууд, колхозууд болон фермэнүүдэй амжалта туйлабашье, малһаа ашаг шэмэ багаар абадаг, тэдэнэй тоо толгойе олошоруулхын түлөө хүсэд тэмсэдэггүй колхозууд, фермэнүүд олон. Республика дотор бүхыдөө хонидой тоо толгой олошоруулха түсэб дүүргэгдээгүй. 100 эхэ хонин бүриһөө оройдоо 66 хурьга абтаһан байна юм. Тиигэжэ ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 120—140 мянган хурьгад дутуугаар абтаа. Энэ ушар юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, хонид олоороо һубайрна, үхэнэ, илангаяа залуу мал олоор гарзална.

Ниитын малажал хүгжөөлгэдэ бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые элидхэлшэ элирүүлбэ. Хонидые үбэл хурьгалуулхада һайн гэжэ тодоруулагдаашье һаань, олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хэтэрхэдээ зарим мэргэжэлтэд энэ түрүү аргые гоодоггүй байха юм. Энэ аргын бүлюу һайн байһаниинь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, үнгэрэгшэ үбэлдөө абтаһан хурьгадай оройдоол 2,4 процентынь гарзалхада, оройн хурьгадай аяар 23,6 процентнь гарзалаа.

Элидхэлшэ мүн эбэртэ бодо мал, гахай үсхэбэрилгэдэ бии байһан ехэ дутагдалнуудые элирүүлээ.

Элидхэлэй һүүлдэ Түнхэнэй аймагай 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Вьятовкин** түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

— Хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай колхозой гэшүүд һүүлэй жэлнүүдтэ ниитынгээ ажахые түргэнөөр хүгжөөжэ байна, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 13 центнер орооһото культурануудай ургаса хуряагаабди. Малажал хүгжөөхэ түсэб бүхы түрэлэй малаар дүүргэгдээ. Малай ашаг шэмэншье горьтойхоноор дээшэлбэ. Хэрбээ бидэнэр нёдондо эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ 35 центнер һү, 13,8 центнер мяха абаһан байгаа һаа, 1955 ондо 65,7 центнер һү, 23,7 центнер мяха абаабди.

Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэ...» совхозой директор нүхэр По... совхозойнгоо хүдэлмэрилэгша... туйлаһан амжалтанууд тухай хэл... зуураа, хүдөө ажахын республи...ска выставкын эмхи муутайг... һайн экспонадууд үсөөнтэйгөөр ... гэргэгдэжэ байһан тухай шүүм...бэ.—Мүн тэрэшэлэн түрүүшүү... баян дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ ... лаар хэмжээ-ябуулганууд выста... дээрэ муугаар эмхидхэгдэнэ.

Мухаршэбэрэй аймагай «Ком...низм» колхозой гахайшан нү... **Белозерова** энэ жэлдэ эхэ гахай ... хэнһөө 18 поршоонхо абажа т... жүүлһэн дүй дүршэлөө хөөрэбэ.

Малшадай эрдэм мэргэжэлые ... хы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ шух... байһан тухай Ехэ-Куналейн МТС... главна зоотехник нүхэр **Кулак...ский** удаахан тогтожо хэлэбэ.

—Бидэнэр колхоз бүхэндэ мал... дай һуралсаха зоотехническэ ку... эмхидхэһэнэй, һаалишадаа бү... колхозуудай, жэшээлхэдэ, Сэлэн... аймагай колхозуудай һаалишад... дүй дүршэлтэй танилсуулһанай, ... бусад хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуу...нуудые абаһанай ашаар үнеэн бү...һөө 1200 литр гэхэ гү, али нёдо... нойхиһоо 500 литр һү үнеэн бүх...һөө үлүү ехээр һаагаабди,—гэжэ ...рэ хэлээ.

Түрүүшын үдэр мүн тэрэшэ... Кабанскын МТС-эй тракторна б...гадын бригадир нүхэр **Дубенко**, Т...хэнэй МТС-эй тракторист нүхэр ...**белев**, Кабанскын МТС-эй глав... агроном нүхэр **Бардамов** болон ...сад үгэ хэлэбэ.

Зүблөөн үргэлжэлһөөр.

Хүдөө ажахын республиканска выставкэ дээрэ

Ноябриин 4. Багшанартаяа ябаһан хүдөө ажахын техникумэй нэгэ курсын студентнэртэй хамта автобусһаа буубабди. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй туйлаһан амжалтанууд тухай хөөрөөн хүсэ ехэтэй репродукторһаа сууряатан, ашата түрэл Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэрээр коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ түрүү зэргэдэ ябажа байгаа ажалай баатарнууд тушаа омогорхолоор сэдьхэлысмнай халяана.

Мүнөөхи студентнэртэй—хүдөө ажахын ерээдүйн мэргэжэлтэдтэй хамта выставкын түрүүшын павильондо орообди. Студентнэр гартаа блокнот, карандаш барихайнууд, ехэл олон юумэ тэмдэглэжэ, бэшэжэ абана. Теэд тиигэнгүй яахаб, энэнь хожомоо тэдээндэ олдошогүй шухаг материал боложо үгэхэ ха юм...

Үүдэ орон сасуумнай обоо хүбөө ябталаатай мэшээгтэй орооһо таряан, амба томо эрьенүүдэй хоёр түүшэ мяхан харагдаба. Энэ хадаа Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн нүхэр Ц-Доржи Жажиновай ажалта үдэртөө абаһан юумэнүүд гээшэ. Студентнэрэй асуудалнууд, тайлбарилагшын харюунууд дээрэһээ уламжалан саашадаа ехэ һонин баримтанууд элирүүжэ үгэбэ. Энэ колхоздо республика соо эгээ түрүүшын мяханай-товарна фермэ 1955 оной майда эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэрэ фермэдэ 57 толгой хүгшэрһэн үнеэд, 127 толгой гунан сарнууд, 157 толгой эрэ хашарагууд, 115 толгой эрэ бурунууд, 3652 толгой эрье хонид үгтэһэн байна. Эдэ мал зундаа Боргойн талада, Сүхэ мүрэн шадар бэлшээридэ ябуулагдаа. Тиихэдээ үхэрнүүд үдэрынь 2 час, һүнинь 3 час амаруулагдаад, сүүдхэдэ 18—19 час бэлшээгдэдэг, һара бүри шэгнэгдэдэг байба. Бэлшээриһээ буухадаа бурунууд дунда зэргээр туд бүридөө 73, 2 килограмм, хашарагууд болон гунан сарнууд—116 килограмм, үнеэд—72 килограмм нэмэһэн байгаа.

Хүбүүн бэри хоёртоёо энэ фермын хони хараһан нүхэр Жажинов 1955 ондо гурбан мянга шахуу ажалта үдэр оложо, тэрээндээ 8700 шахуу килограмм орооһо таряа, 10 мянга гаран түхэриг мүнгэ, 295 килограмм овощь абаһан, энэ выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олоһон байна.

Тэрэ яар ябта орооһоной наада талада нүхэр Жажиновай, тэрээнэй бэриин портредүүд хадаатай. Выставкэдэ орооһод тэдээниие—хүдөө ажахын шэн габьяата баатарнуудые инаг һайхан нюдөөр харана. тэдэнэрэй түлөө омогорхожо байһан тухайгаа, саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэжэ байһан тухайгаа «Дурадхалнууд болон һанамжануудай дэбтэр» соо бэшэнэ.

Ажалай баатарнууд Жажиновтан тухай хөөрэхэтээ хамта тайлбарилагша колхозой лодырь Ванчик Чимитов тухай хэлэнэ. Энэ оройдоо 34 наһатай, хүдэлмэриин хүсэн дундаа хүн аад, колхозой ажалһаа хулжажа, хара амияа хараад ябадаг байна. Чимитов 1955 ондо оройдоо 83 ажалта үдэр оложо, тэрээндээ 290 түхэриг мүнгэ, 249 килограмм орооһо, 8 килограмм овощь абаа. Энэ лодарине хүнүүд ехэл шоо үзэнэ.

Жажиновтан шэнгеэр ажалладаг Базар Тогочеев, Чойжалсан Цыденов, Цыренжап Дамбиев мэтын хүнүүд колхоздо тон олон гэжэ бэшээтэй байна. Эхэ оронойнгоо аша туһада хэжэ байһан арюун ажалдаа улам ехэ амжалта туйлахыень тэдэнэртэ, мүн социалистическэ хүдөө ажахын бүхы баатаршуулда хүсэнэбди.

Манай республика дотор сад ба огород тарилгын жэлһээ жэлдэ үргэдэжэ байһаниие, тэдээнһээ абтадаг олзо доходой улам ургажа байһые выставкэ гэршэлэн харуулба. Иволгын аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхоз (садоводынь нүхэр Григорий Тимофеевич Попков) гурбан га садһаа 53 мянган түхэригэй олзо абаа. Энэ аймагай «Коммунизм» колхоз огородһоо ехэ олзо оруулна. Эндэ арбуз амжалтатайгаар ургуулагдадаг болоо. Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз га бүриһөө 230 центнер капуста хур...һан байна.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пл...нумэй шиидхэбэри бэелүүлэн, ре...публикын колхозууд кукурузые ...рүүшынхиеэ ехэ хэмжээнэй талм... дээрэ тариһан байна. Тиин энэ үг...тэ культура манай республик... эрхэ байдалда һайнаар ургажа, ... набшаһа, мүн эдеэшэнтэһэн бу... сагуудыншье элбэг ехээр үгэһэн ба... гэжэ дүй дүршэл эли тодоор ... шэлэн харуулба.

Республика дотор кукуруза 48... гектарта, гол түлэб квадратно-гн...довой аргаар таригдаһан байга... Тиин тарилгыень зүб һайнаар ... рууһалһан газарта кукуруза эрх... һайнаар ургаа. Зэдын аймагай ко...хозууд кукурузын һайн ургаса ... ряагаа. Тэндэхи колхозууд 2... тонно энэ набшаһаар силос дар...һан, 200 тонно эдеэшэнтэһэн бууре...гуудые силоселһэн байна. Э... аймагай Молотовой нэрэмжэтэ ко...хозой кукуруза тарилгын звено... (звеньевод Тихон Веригиниин) амж...та эндэ харуулагдана. Энэ зве... кукурузые һайнаар элдүүрилэгдэ... газарта квадратно-гнездовой ... гаар тариһан, ургажа байхаданьш ...мэлтэ тэжээл оруулһан, рядууд хо...рондын элдүүрилгэ хэһэн байга... Тиин 100 гектар дээрэһээ га бүри... 200 центнер энэ набшаһа, зар... участогууд дээрэһээ бүриншье ех... абаһан байна. Энэ аймагай Чап...вай нэрэмжэтэ колхоз тариһан ... зарайнгаа бүхы талмайһаа га бү...һөө 231 центнер энэ набша... хуряагаа. Түнхэнэй аймагай Ка...нинай нэрэмжэтэ колхозой зве... (звеньевод нүхэр Банзанов) 16 г... тарай га бүриһөө 450 центнер ... набшаһа, 25 центнер эдеэшэн...һэн буурсаг абаһан байна.

Кабанскын аймагай Ленинэй н...рэмжэтэ колхоз 16 гектарай га б...риһөө кукурузын 350 центнер ... набшаһа абаа. Иимэрхүү жэшэ...нүүд ехэ олон.

Эдэ бүгэдэ хадаа манай респу...ликын эрхэ байдалда кукуруз... һайн ургасын абтаха байһыень гэр...шэлнэ.

Ш. Нимбуев.

Хони үсхэбэрилгын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөнһөө

ХОНИДОЙ ТОО ТОЛГОЙЕ ОЛОШОРУУЛХА, ҮҮЛТЭРЫЕНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

Түрүү аргануудые ...имгойгоор хэрэглэе

(Хэжэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ М. Г. Житихинэй үгэһөө)

...лһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг ...о тухай Коммунистическэ пар... заабаринуудые бодото хэрэг ...ень бэелүүлэн, Хэжэнгын айма... Маленковой нэрэмжэтэ колхо... ...шүүд ойрын хэдэн жэлэй тур... мяха, һү, ноохо, мүн малажа... бусадшье продукци 2—2,5 да... ...хээр абадаг болохо гэжэ ха... ...на.

...гэрэгшэ ажахын жэлдэ манай ...оз хонидойнгоо тоо толгойе оло... ...улһан, урда жэлнүүдэйхидэ ор... ...о хонин бүриһөө ехэ ноохо хай... ...лһан байна. Гадна, хонидой бай... ...үдые һайнаар бариһанай, мүн ...доо тэжээлээр хүсэд хангаһанай ...ар 100 толгой хонин бүриһөө ...урьга абажа, бултыень бүрин бү... ...эр түлжүүлһэн байнабди. 1954 ...о хонин бүриһөө нэгэ килограмм ...грамм ноохо хайшалһан һаа, ...ын үнгэрэгшэ жэлдэ 2 кило... ...м 100 грамм хайшалаабди.

...лтэр һайжаруулхын хажуугаар ...дой тоо толгойе олошоруулха ...э хониһоо ноохо ехээр абадаг ...хо хэрэгтэ шиидхэхы удхаша... ...ай. Манай Маленковой нэрэм... ...э колхоздо 1954—1955 оной ...жэлгэһөө урдахи жэлнүүдтэ хо... ...ой нарай түл олоороо гарзалдаг ... Энээнһээ боложо һайн үүлтэрэй ...дые олоор шэлэжэ, жэл бүри ...э отарануудые бүридхэхэ арга... ...дэг байгаабди. Имэһээ үнгэ... ...э үбэлжэлгын үедэ нарай хурь... ...е кошарно-базова аргаар түл... ...лжэ эхилһэн байнабди. Энэ ар... ...р түлжүүлэгдэһэн хурьгадай үбэ... хүйтэндэ ехээр ядадаггүй, хү... шэрхи байдагыень манай хони... ...э өөһэдынгөө дүршэл дээрэһээ ...ээ.

Гадна, үнгэрэгшэ ажахын жэлдэ ...ай колхозой хонишод нарай тү... ...гөө олониинь январь—фев... ...ь һарануудта абаһан байна. Эр... түл юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, ...ай түлэй гарзалха ябадал ур... ...хида орходоо нилээд үсөөрһэн, ...м отарануудта оройдооһье ...дхагдаһан байна. Имэһээ хони ...уулалгада түрүү арга үргэнөөр ...глээд, хонидоо һайн байраар, ...элээр хүсэд хангаад байбал, ...иһоо ноохо ехээр хайшалжа ша... ...абди.

---

100 эхэ хонин бүриһөө 114 хурьга абажа түлжүүлхэб

(Байкало-Кударын аймагай Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон О. Ермаковагай хэлэһэн үгэһөө)

Манай колхоз хонидһоо жэл ерэхэ ...ы ноохо ехээр хайшалдаг болоо. ...шээлхэдэ, 1954 ондо хонин бүри... 2,3 килограмм ноохо хайшалһан ...гаа һаа, мүнөө жэл 3,6 килограмм ...шалаабди. Би ажахын үнгэрэгшэ ...дэ 100 эхэ хонин бүриһөө 108 ...ьга абажа түлжүүлээб. Харин ... жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө ... хурьга абаха уялга абанаб.

Бидэнэр хайшан гэжэ ноохо ехээр ...шалнабибди, хурьгадые олоор ...набибди гэхэдэ, хони, хурьгадые ...наар эдеэлүүлнэбди, харууһал... ...ди. Манай хонишод зунай сагта ...и, хурьгадтаа ногоон тэжээл нэ... ...э эдюулдэг болоо. Юуб гэхэдэ, ...ай эндэ бэлшээриин газар дута... ...юм. Хурьгадаа һара хахад боло... ...орнь эхэһээнь һалгаажа, үбһэ, ...нтрат эдюулдэг байнабди. Саа... ...даа бидэнэр хонидойнгоо тоо тол... ...е олошоруулхын, ноохо бүри ...р хайшалдаг болохын түлөө тэм... ...бди.

...олотовой нэрэмжэтэ колхозой Мак... ...м Иванович Вершининэй даажа бай... ...е хониной-товарна фермэ Зэдын аймаг ...о эгээл һайн фермэнүүдэй нэгэниинь ... Энэ жэлдэ тус фермын хонишод ...о хайшалгаһаа 136 мянган түхэри... ...й олзо оруулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермые даагша М. И. ...ршинин.

Ф. Моренецэй фото.

Республика доторoo хони үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай

Колхозууд болон совхозуудай бүхы хонишодто хони үсхэбэрилгын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай

Х А Н Д А Л Г А

Хүндэтэ нүхэд!

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда патриотическа ехэхэн дүбжэлтэ үүсхээ. Пленум дээрэ табигдаһан зорилгонуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ олохон аймагууд, колхозууд, фермэнүүд болон хони үсхэбэрилгын түрүүшүүл хүдэлмэридөө зарим тэды амжалта туйлаа.

1954 ондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 1,48 килограмм ноохон хайшалагдаһан байгаа һаа, ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 2 килограмм хайшалагдаа гэхэ гү, али ноохо абалга бүхыдөө 16,3 процентээр дээшэлбэ. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 66 килограмм ноохон хайшалагдаа.

Энээнэй ашаар республикамнай гүрэндэ ноохо тушааха ба худалдаха түсэбөө 123,4 процент дүүргэжэ, 1954 онойхидо орходоо 22,5 процент ехэ ноохо тушаагаа.

Республикын зарим аймагууд бүришье һайн үрэ дүн туйлаба. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын аймагай колхозууд хонидойнгоо тоо толгойе 24,6 процентээр олошоруулаа, Баргажанай аймагай колхозууд эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 126,7 килограмм ноохо абаа, Байкало-Кударын аймагай колхозууд хонин бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм ноохо хайшалба.

Энэ жэлдэ республикын зарим колхозууд муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Жэшээлхэдэ, Байкало-Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоз хонин бүриһөө дунда зэргээр 4 килограмм ноохо хайшалһан байна. Мүн энэ аймагай Ленинэй, Сталинай, Пушкинай, Бичурын аймагай Ворошиловай, Тарбагатайн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозууд хонин бүриһөө 3 килограммһаа дээшэ, Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм», Хэжэнгын аймагай «Заветы Ильича», Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ, Хоринин аймагай «Гигант», Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд хонин бүриһөө 3 шахуу килограмм ноохо хайшалба.

Республикын колхозууд болон совхозуудай түрүү хонишод бүришье ехэ амжалтануудые туйлаа. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Цыдынов эрье болон түлгэ хуса бүхэнһөө дунда зэргээр 5,6 килограмм, хонишон Санжиева эхэ хонин бүриһөө—5,5 килограмм ноохо хайшалба. Боргойн совхозой нүхэр Дабаевай хүтэлбэрилдэг хонишодой бригадынхид 800 гаран эхэ хонидой тус бүриһөө 4,5 килограмм ноохо хайшалһан байна. Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишод нүхэд Санданова, Цыбденова, Боргойн совхозой хонишон нүхэр Жанчипов гэгшэд даажа байһан хуса бүхэнһөө 7,3—7,5 килограмм ноохо хайшалаа.

Тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Дамба Цырендоржиев 100 эхэ хонин бүриһөө 116,8 хурьга, Байкало-Кударын аймагай Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр М. И. Кобылкина—116, Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишод нүхэд Д. Тугжиева, Б. Бадмацыренов—115,8, Байкало-Кударын аймагай Пушкинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Л. В. Лагерева—114 хурьга, Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой хонишон нүхэр Ц. Дармаева—112,9 хурьга абаа.

Ноохо абалгаяа дээшэлүүлхэ талаар манай республикын колхозууд, совхозуудай ямар ехэ арга боломжотой байһан тухай эдэ жэшээнүүд харуулжа үгэнэ.

Зүгөөр, нүхэд, энэмнай зарим колхозууд болон хонишодой туйлаһан амжалта гээшэ.

Юуб гэхэдэ, манай республика дотор бүхы дээрээ хони үсхэбэрилгэ үшөөл хангалтагүй байһаар. Республикын олохон колхозуудта залуу хонид болон ехэ хонид олоороо үхэнэ, хонид һубайрна, үрилтэ хоролтодо оруулагдана. Энээнһээ боложо хонидой тоо толгой удаанаар олошорно, тиихэһээ байтагай зарим колхозуудта үсөөрүүлэгдэнэ. Бичурын, Заиграйн, Кабанскын, Прибайкальска аймагай колхозууд хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха түсэб дүүргэхэһээ байтагай, хонидоо нёдондо жэлэйхиһээ үсөөрүүлээ.

Олохон колхозуудта хонидһоо ноохон үшөөл багаар абтадаг зандаа.

Закаменай, Торнин, Кяхтын, Зэдын, Түнхэнэй, Кударын болон Заиграйн аймагай колхозууд энэ жэлдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр оройдоо 1,2—1,8 килограмм, Ахын аймагай колхозууд арайхан гэжэ 800 грамм ноохо хайшалаа.

Хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулгыемнай, ноохо абалгаяа дээшэлүүлгыемнай хойшо татажа байдаг манай хүдэлмэридэхи гол дутагдал юуб гэхэдэ, ехэ хонид олоороо һубайрна, тон үсөөн хурьгад түлжүүлэгдэнэ.

Республика доторoo 100 эхэ хонин бүриһөө 65—66 хурьга абадаг, харин зарим аймагуудта бүришье үсөөн хурьга абадаг ушартай бидэнэр саашадаа эбсэхэгүй байнабди.

Республикын олохон колхозуудта хонидые муугаар харууһалха, эдеэлүүлхэ ушарнууд бии байһаар, хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ, тэдэнние үбэл хурьгалуулха, хурьгадые кошарно-базова ба сакманна аргаар түлжүүлхэ гэхэ мэтын түрүү арга дүршэлнүүд тоогдоногүй.

Республикын олохон колхозуудта муугаар харууһалагдажа, эдеэлүүлэгдэжэ байһанай гэмээр хонид, илангаяа түлнүүд олоороо үхэнэ. Тиигэжэ колхозуудта ба гүрэндэ экономическа айхабтар ехэ гарза хохидол ушаруулагдана гээшэ. Зэдын, Сэлэнгын, Хоринин, Кударын, Кяхтын, Торнин болон Баргажанай аймагуудта энэ жэлдэ абтаһан хурьгадай 12—20 процентнь гарзалаа. Мүн тэрэшэлэн томо хонид олоороо гарзалаа.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, республикын олохон колхозууд малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй эрилтэнүүдэй һоор хүдэлмэрээ үшөө шэнэдхэн табяагүй байна.

Бидэнэр, түрүү хонишодой республиканска зүблөөндэ хабаадагшад, 1955 онойнгоо хүдэлмэриин дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд, хони үсхэбэрилгэеэ түргэнөөр хүгжөөхэ ба ноохо абалгые горьтойхоноор дээшэлүүлхэ таатай һайн арга боломжо манай республикада бии гэжэ тоолонобди. Теэд бии байгаа арга боломжо муугаар хэрэглэгдэнэ.

Тиимэһээ бидэнэр хони үсхэбэрилгые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын, малажалай олзо доход ехэтэй энэ һалбариин хүгжэлтэдэ бии байгаа дутагдалнуудые түргэнөөр усадхахын түлөө социалистическэ мүрысөөгөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые болзорһоонь урид бэелүүлхын түлөө тэмсэе гэжэ хони үсхэбэрилгын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ, республикын колхозууд болон совхозуудай мэргэжэлтэдтэ хандананабди.

Хони үсхэбэрилгые хүгжөөхын түлөө гээгдэлээ түргэнөөр усадхыт гэжэ Бичурын, Заиграйн, Яруунын, Торнин, Түнхэнэй, Кударын, Кяхтын, Закаменай аймагуудай хонишодто онсолон хандананабди.

1955—1956 оной ажахын жэлдэ хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын тула, мүн тэрэшэлэн 1955 оной ажахын жэлдэ дүүргэгдээгүй хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлхын тула манай хүдэлмэридэ бии байгаа ехэхэн дутагдалнуудые энэ жэлдэ усадхая, хонидойнгоо тоо толгойе 25 процентһээ үсөөн бэшээр олошоруулая, 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа түлжүүлээ, хонин бүриһөө 2,5 килограммһаа бага бэшэ ноохо хайшалдаг болое гэжэ бүхы хонишодые, республикын малажалай бүхы мэргэжэлтэдые бидэнэр уряалнабди. Тарялангай, сабшалангай ба бэлшээриин газарай 100 гектар бүхэндэ 85 килограммһаа бага бэшэ ноохо хайшалая.

Энэ зорилгые дүүргэхын тулада эхэ малай һубайралгые усадхаха зэргэтэйбди. Хонидые хусада табижа ороондо оруулгые эсэслэн болюулжа, хонидоо имагтал искусственна аргаар үрэжүүлдэг болохыетнай бидэнэр Танине уряалнабди. Энэ арга хэрэглэһэнэй ашаар хурьгадые олоор абадаг болохо, хонин һүрэгөө нарин ба нарибтар ноохотой болгохын тула үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэрине зүбөөр ябуулха аргатай болохо байнабди.

Гээгдэлээ усадхахын тула ороондо ороогүй бүхы хонидоо 1955 оной ноябрь һара соо искусственна аргаар үрэжүүлхэмнай шухала.

Бүхы хонидые искусственна аргаар үрэжүүлдэг болохын тула ажахын 1956 ондо колхоз бүхэндэ, хоёр отара бүридэ яабашье искусственна үрэжүүлгын нэгэ пункт барнит, тэндэ хүдэлмэри һайнаар ябуулхын тула бүхы арга боломжо бии болгыт гэжэ, бидэнэр, хони үсхэбэрилгын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшад, республикын бүхы колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандананабди.

Хонидые үбэл хурьгалуулга хадаа хони үсхэбэрилгын түрүү арга мүн, хони үсхэбэрилгэеэ амжалтатайгаар хүгжөөлгэдэмнай манда тэрэ туһалха гэжэ бидэнэр мүнөө гүйсэд этигэнхэйбди. Тиимэһээ бидэнэр 1956—1957 онуудай ажахын жэлдэ эхэ хонидойнгоо 75 процентһээ үсөөн бэшые үбэл хурьгалуулая, түл абахада шухала хэрэгтэй бүхы арга боломжоёо эртээнһээ бии болгыт гэжэ колхозуудай бүхы хүтэлбэрилэгшэдые, малажалай мэргэжэлтэдые ба хонишодые уряалнабди.

Нүхэд, хонишод! Манай хүдэлмэридэхи эгээл харюусалгатай үе — малай үбэлжэлгэ дүтэлжэ байна. Бидэнэр али тухай анхарал оролдолгоёо гаргажа, үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэнэбибди, тэрээнһээл манай урдахи зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ дуллыдаха байна. Тиимэһээ малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгэдэ бии байгаа дутагдалнуудые ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха шухала. Малайнгаа бүхы байрануудые, илангаяа залуу малай байрануудые дулаалха, уһалууриин газарнуудые бэлэдхэхэ, үбэл адуулхын тула отара бүхэндэ бэлшээри даалган үгэхэ, хонидой үбэлжэхэ газарнуудта бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированна тэжээл хэрэгтэй сооль зөөхэ, үбэлдөө малые эрхэ бэшэ уһалха ба минеральна тэжээл эдюулхэ хэрэгтэй.

Үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула малай харууһалга, эдеэлүүлгые эрид һайжаруулха, хонидые үхүүлхэгүй ёһотойбди, түл абалга ба тэдэнние түлжүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулха, хурьгадые түлжүүлгын кошарно-базова, сакманна арга үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Тиимэһээ хонидые зунай сагта эдеэлүүлгэдэ һанаагаа зободог болохыень хони үсхэбэрилгын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалнабди. Бэлшээри ашаглалгые гуримшуулха, отара бүхэндэ бэлшээри даалгажа үгэхэ, хонишодой бригадын өөһэдынь хүсөөр бригаданuудта даалгагдаһан бэлшээриин газарнуудые сэбэрлэхэ, һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэхэ, бэлшээри һэлгэн хонидые адуулха, бэлшээриин газар эмхитэйгээр, ашагтайгаар хэрэглэхын тула 1956 ондо отарануудые нэгэ газарһаа нүгөө газарта нүүлгэдэг болохо хэрэгтэй. Ингэжэ отарануудые нүүлгэхэдээ хонидой уһалуурине эрхэ бэшэ һайнаар бэлэдхэхэ, үгышье һаа хонидто уһа зөөжэ уулгадаг байха шухала.

Үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри ба ветеринарна хангалтые һайжаруулыт, мүн тэрэшэлэн наукын туйлалтанууд болон түрүү дүй дүршэл хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь хони үсхэбэрилэгшэдтэ һайнаар туһалдаг болыт гэһэн гуйлтатайгаар бидэнэр, хони үсхэбэрилгын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшад, зоотехнигүүд болон ветеринарнуудта хандананабди.

Хонидой байрладаг газарта гэрнүүдые барнит, үгышье һаа хонишодой бригада бүхэнние нүүдэл вагончигуудаар хангыт гэжэ бидэнэр колхозуудай болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандананабди. Ногоо муутай бэлшээриин газарнуудые хахалжа, зундаа хонидые бэлшээхын тула, 100 хонин бүридэ 4—5 гектарһаа бага бэшэ талмай хүртэхөөр, намарай хара таряа, овёс, кукуруза болон олон жэлэй ногоо тариха хэрэгтэй.

Нүхэд, хони үсхэбэрилгын хүдэлмэрилэгшэд ба малажалай мэргэжэлтэд! Гүрэнэйнгөө, арадайнгаа аша туһын тулада хони үсхэбэрилгые амжалтатайгаар хүгжөөхэ ба ноохо абалгые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ. Манай дунда нэгэшье гээгдэнги колхозой, нэгэшье гээгдэнги хонинoй фермын, нэгэшье гээгдэнги хонишоной байхагүйн түлөө тэмсэе. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые хараалагдаһан болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ гамнангүй ажаллая.

Нүхэд! Республика доторoo хони үсхэбэрилгые амжалтатайгаар хүгжөөхэ бүхы арга боломжотойбди. Ноохо абаха талаар СССР-эй түрүү хизаарнууд болон областьнуудһаа бидэнэр хожомдохо ёһогүйбди, хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ талаар манай урда байһан зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ гэжэ та бүгэдын үмэнэһөө бидэнэр үгэеэ үгэнэбди.

Хони үсхэбэрилгын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа.

Отарануудые зүбөөр бүридүүлхэ

(Бурят-Монголой зооветеринарна институдай директор, ветеринарна наукануудай доктор В. Р. Филипповэй хэлэһэн үгэһөө)

Манай республика дотор 100 эхэ хонин бүриһөө 50—60 хурьга абадаг нилээд олон колхозууд бии. Харин хонин бүхэн жэлдээ яабашье нэгэ хурьга, эхирлэхэдээ—хоёр, гурбаншье хурьга үгэхэ ёһотой юм. Теэд зарим колхозууд яахадаа иимэ үсөөн, заримдаа 2—3 хониһоо ганса хурьга абана гээшэб? Хонидоо хусада табижа ороондо оруулдаг, хабар орой хурьгалуулдаг дээрэһээ олон хонидоо һубайруулдаг, абаһан хурьгадаа олоорынь үхүүлдэг байна. Гадна, һүрэг соо хуса ябуулжа, хонидоо бэлшээри дээрэнь ороондо оруулхада бүхэли жэлэй турша соо хонид хурьгална. Ингэжэ хонишодой ажал айхабтараар хүндэрдэг байна. Бодоодшье үзэхэдэ, бүхэли жэл соо үргэлжэлүүлэн хурьгадые абажа байха гээшэ ямар хүндэб!

Саашадаа колхоз бүхэн хонидоо заатагүй искусственна аргаар, богони болзорто ороондо оруулха ёһотой.

Мүнөө ноохо абалгые, зүгөөр нарин ба нарибтар ноохо абалгые дээшэлүүлхэ зорилго манай урда табигдаа. Энээнэй тулада юу хэхэ хэрэгтэйб? Тон түрүүндэ, үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэрине зүбөөр ба шадамараар ябуулха ёһотой. Энэ талаар ехэхэн дутагдалнуудтайбди. Мүнөө республикын олохон колхозуудта нарин ба нарибтар ноохотой хонид олошороо. Илангаяа шэнэ абаһан түлнүүдэй олонхинь нэгэ жэгдэ нарин ба нарибтар ноохотойгоор гарана. Теэд мүнөө колхозуудай отарануудта хонид ноохонойнгоо, наһанайнгаа, эрэ эмынгээ талаар илгагдангүй, булталаа суглаа ябуулагдана. Эгээл энэ ушарһаа боложо, хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэрине зүбөөр ябуулгада һаад хэгдэнэ. Нэгэ жэлэй шэнэ түлнүүдһээ 500—700 толгой холисогүй нарин ноохотой эмэ хурьгадые суглуулаад, түсхай отара болгожо бүридүүлхэ хэрэгтэй. Тиигээд тэрэ отарын хурьгадай хонин болоходо ондоо отарануудай хонидтой ниилүүлэнгүй, хүгшэртэрынь бултыень суглань харууһалан, хурьгалуулжа байгаа һаа, һүрэгэй үүлтэр түргэнөөр һайжарха һэн. Юуб гэхэдэ, нэгэ жэлдэ түрэһэн хонидто наһыень таарууляжа, нарин ноохотой хуса хэрэглэхэ арга олдохо байна.

Гадна, отарануудые зүбөөр бүридүүлэнгүй, һүрэг соо хурьган гү, али хүгшэн хусануудые ябуулдаг дээрэһээ хонидой үүлтэр һайжарнагүй. Бэсэ хүсөөгүй хурьган хуса гү, али хүгшэн хуса нарин ноохотой байгаашье һаа, өөрынгөө шанарые түлдөө муугаар дамжуулдаг байһаниинь мэдээжэ. Иимэ хусануудтай суглаа бэлшээридэ ябажа ороондо ороһон хонидой хурьгалхада, 100 хурьганай оройдоол гушаадынь нарин, нарибтар ноохотой байдаг. Харин 4—5 наһатай нарин ноохотой хусаар ороондо оруулагдаһан хонидой хурьгад булталаа шахуу, холисогүй, нэгэ жэгдэ нарин, нарибтар ноохотойгоор гарадаг юм.

Хони, хурьгадые эрэ эмээрнь илгажа, отара бүридхэхэ гээшэ элдэб үбшэнүүдтэй, илангаяа бруцеллёзтой тэмсэхэдэ айхабтар ехэ удхатанартай. Тиимэһээ колхозууд отарануудые зүбөөр бүридхэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Хонидоо искусственна аргаар лэ үрэжүүлдэг болоё

(Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Т. Р. Чекинэй хэлэһэн үгэһөө)

Һүүлэй жэлнүүдтэ бидэнэр үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэрине үргэнөөр ябуулжа, хонидоо нарин ба нарибтар ноохотой болгожо шадаабди. Тиигэжэ ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 3,5 килограмм, зарим хонидһоо 5 килограмм хүрэтэр ноохо хайшалһан байнабди. Хайшан гэжэ хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулаабибди гэхэдэ, хамагай түрүүндэ искусственнаар үрэжүүлхэ арга хэрэглэгдэнэ. Энэ арга хэрэглэхэдэ имагтал эрхим үүлтэрэй, 80-яад килограмм амидын шэгнүүртэй, 10-аад килограмм ноохо үгэдэг хусануудай үрөөр хонидоо үрэжүүлхэ, нэгэ сагта түсэбэй ёһоор хурьгадые абаха арга олгогдоно. Жэшээлхэдэ, мүнөө бидэнэр нарин ноохотой 25 хусынгаа оройдоол 5-ыень шэлэжэ хэрэглэнэбди. Хонид нэгэ сагта, гол түлэб һарын турша соо искусственнаар ороондо оруулагдаад, мүн лэ богонихон болзор соо булталаа хурьгалдаг байна. Хонидой олоороо хурьгалжа байха үедэ колхозой правлени эхэ хонидой отарануудта хүнүүдые нэмэжэ эльгээдэг. Тиигэжэ манай колхоздо нэгэ доро олоороо гараашье һаа, хурьгад эмхитэйгээр абтаад, һайнаар түлжүүлэгдэдэг болоо. Хонидой хурьгалжа байха үедэ байра соо һүнииндөө хүнүүд заатагүй һахижа хонодог.

Үүлтэр һайжаруулгада онсо анхарал табиха

(Хоринин аймагай „Улаан-Одон" колхозой ОТФ-е даагша Б. Ц. Дугаровай хэлэһэн үгэһөө)

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхозой хонишод оролдосотойгоор ажаллажа, хонидһоо ноохо хайшалалгаяа нилээд дээшэлүүлһэн байна. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 2 килограмм 875 грамм ноохо хайшалаабди. Зарим түрүү хонишод, жэшээлхэдэ, хонишон Найданова 400 гаран хонидойнгоо тус бүриһөө 3 килограмм 600 грамм ноохо хайшалаа. Энэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, хонидоо һайнаар ондо оруулаабди, хонидоймнай үүлтэр һайжаржа байна.

Гэбэшье, хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэридөө горьтойхон дутагдалнуудтайбди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тон түрүүндэ, манай колхоздо ямаршье түсэб, бодомжогүйгөөр оронойн бусад областьнуудһаа элдэб үүлтэрэй хусануудай асарагдадаг байһан тухай хэлэхэ хүсэлтэйб. Мүнөө манай колхозой хусануудай дунда алтайскашье, грозненскоиье, советскэ мериносшье үүлтэрэй хусанууд бии. Хонидойнгоо үүлтэрые нэгэ үүлтэрэй хусаар һайжаруулха тушаа манай колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мүн зооветеринарна мэргэжэлтэд, Хүдөө ажахын министерство юундэ һанаагаа зобоногүй гээшэб?

Мүнөө манай эндэ нарин ноохотой, һайн хурьгад гарадаг болоо. Тэдэ хурьгадые хуса болгожо хэрэглээ һаа, асарагдамал хусануудта орходоо һураггүй һайн байха һэн. Юуб гэхэдэ, нютаг дээрээ эндэхи эрхэ байдалда тааража түлжэһэн хусанууд шэрхи бэетэй байха бшуу. Энэ асуудалда анхаралаа хандуулхаар болоо гэжэ һананаб.

Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо хонишон И. О. Очирова эрхим ажалаараа үнинэй суурханхай. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Очирова даажа байһан 157 эхэ хонидһоо 170 хурьга абажа, нэгыеншье гарзалуулангүйгөөр түлжүүлээ.

Мүн Торнин аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Гомбо Балданов хурьгадые абаха, ноохо хайшалха талаар жэл бүри һайн амжалта туйлана. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ энэ хонишон даажа байһан 111 эхэ хонидһоо 213 хурьга абажа түлжүүлээ. Шэрүүбтэр ноохотой хонин бүриһөө 1,6 килограмм хайшалаха түсэбтэй байһан аад, 1,8 килограмм ноохо хайшалһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишод И. О. Очирова, Г. А. Балданов гэгшэд.

С. Доржиевай фото

Германска Демократическа Республикын правительствын хэһэн мэдүүлгэ

БЕРЛИН, ноябрийн 1. (ТАСС). Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөндэ, мүн германска арадта хандуулан Германска Демократическа Республикын правительствын хэһэн мэдүүлгэ тэндэ толилогдобо.

Германска арадай түлөөлэгшэдые зүблөөндэ хабаадуулхаһаа США-гэй, Англиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй арсаһандань тус мэдүүлгын эхиндэ шанлагдана. Энэ арсалта дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлһон Женевскэ зүблөөнэй ёһо заншалда зүришэнэ. Федеральна Республикын правительство национальна немецкэ интересые тоонгүйгөөр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ немецкэ арадай түлөөлэгшэдэй хабаадалсаха ябадалые мүн тэрэшэлэн буруушаагаа. Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалнууд тушаа өөрынгөө хараа бодолые найруулан Германска Демократическа Республикын правительство иигэжэ мэдүүлнэ: «Европодо эб найрамдал сахиха ба батадхаха хэрэгые ГДР-эй правительство мүнөө үедэ эгээн шухала зорилго гэжэ тоолоно. Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахилгын системэ байгуулха ба мүнөө бии байгаа сэрэгэй бүлэглэлнүүдые усадхаха тушаа, мүн буу зэбсэг хорооно асуудалнуудые хэлсэжэ туйлагдаха арга боломжо бүхэниие, уласхоорондын түгшүүрил һуларуулха али бүхы аргые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн ашаглан хэрэглэхэ бэзэ гэжэ Германска Демократическа Республикын правительство хүлеэнэ...»

Баруун гүрэнүүдэй ба Федеральна Республикын правительствонууд Баруун Германиие ремилитаризацилан, НАТО-до ба Барууневропейскэ союзда оруулжа, Германиие нэгэдүүлхэ замда шэнэ һаад түбэг бии болгоо гэжэ ГДР-эй правительство тэмдэглээ. Тиихэ зуураа, тэрэ һаад түбэгые зайсуулха ба амгалан байдалда дуратай, демократическа Германи байгуулгын зам гаргаха хэрэг мүнөө тэдэ правительствонуудһаа дулдыдаха байна гэжэ ГДР-эй правительство мэдүүлээ. Аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ эмхидхэжэ, тэрээндэ германска хоёр гүрэн хоюулаа орохо ябадал энэ талаар шиидхэхы алхам болоожо үгэхэ байгаа гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Тиимэһээ аюулгүй байдал хамтаараа сахилгын системэ байгуулха хэрэг Германиие эб найрамдалда дуратай, демократическа гүрэн болгожо нэгэдүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэдэшье түрүү зэргын удхашанартай байна....

Аюулгүй байдал хамтаараа сахилгын системэ байгуулха асуудал гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи мүнөөнэй суглаан дээрэшье шиидхэгдэмээр байгаа. Энээнэй тула зүблөөндэ хабаадагша гүрэнүүд имагтал уласхоорондын түгшүүрил һуларуулха гэжэ демократическа ба амгалан ёһоор нэгэдэхэ арга боломжо олоходонь германска арадта туһалха гэжэ хүсэхэ ёһотой болоно.

Германска Демократическа Республика немецкэ арадай демократическа болон эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй түшэг тулгуури мүн. Европейскэ бүхы гүрэнүүдэй хамтаараа бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудай ашаар Европодо амгалан байдал хангаха хэрэгтэ өөрынгөө зүгһөө туһа нэмэри оруулхаар Германска Демократическа Республика бэлэн байна. Аюулгүй байдал хамтаараа сахиха тухай ниитэевропейскэ договорто хабаадагшын эрхэ ба уялгануудые бэе дээрээ даажа абахаар Германска Демократическа Республика бэлэн байна.

Германска гүрэнүүдые хоюулыень демократическа, эб найрамдалда дуратай, эрхэ сүлөөтэй нэгэн Германи болгожо нэгэдүүлхын тулада түрүүшээр гадаадын ба дотоодын шухала арга боломжонуудые бии болгохо хэрэгтэй гэжэ саашань тэрэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

США-гэй, Англиин ба Франциин правительствонууд германска хоёр гүрэнэй хоорондо бэе бэеэ ойлголсодог болохо ябадалда мүнөө болотор һаад хэдэг, Германиин нэгэ хубиие нүгөөдэ хубидань эсэргүүгээр тухирдаг байгаа гэжэ энээнтэй дашарамдуулан ГДР-эй правительство һануулна. Харин СССР-эй правительство Германиндахи түгшүүрилые һуларуулхада, немецкэ хоёр гүрэнэй бэе бэедээ дүтэ болохоор туһалдаг байна гэжэ Германска Демократическа Республикын правительство тэмдэглэнэ.

Германиие нэгэдүүлгэ нэн түрүүндэ немецкэ арадай өөрын хэрэг мүн гэжэ Германска Демократическа Республикын правительство һанана. Энээнтэй нэгэн хамта, германска демократическа Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха арга шиидхэхэ гадаадын арга боломжонуудые байгуулха шухала гэжэ ГДР-эй правительство эрид шууд эринэ. Мүнөө үедэ оршожо байгаа немецкэ хоёр гүрэнэй правительствонууд, немецкэ арад Германиие нэгэдүүлхэ хэрэгые өөһэдынгөө гарта абажа шадахагүй һаань, имагтал дүрбэн гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгоонь Германиие нэгэдүүлжэ шадахагүй байна. Демократическа, эб найрамдалда дуратай, немецкэ нэгэн бүхэли гүрэниие немецкэ арад имагтал өөрөө байгуулжа шадаха байна.

Германска Демократическа Республикын правительство ниитэгерманска һунгалтануудые үнэхөөрөө сүлөөтэйгөөр үнгэргэхын түлөө тала баригша байдаг байгаа, байнашье, — гэжэ мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэнэ. ГДР-эй правительство зохихо дурадхалнуудтайгаар Федеральна Республикын правительствода хандаһан байна. Баруун Германиин зонхилхы нюурнууд бүхы дурадхалнуудые буруушаагаа һэн. Юундэб гэхэдэ, тэдэ нюурнууд һунгалтануудай һаадгүйгөөр хэгдэхэ ябадал хүсэнэгүй, харин парижска хэлсээнүүдэй ба ремилитаризациин ёһоор бүхы Германиие үнгэрһэн сагай тон аюултай зам тээшэ түлхихээ хүсэнэ. Германиин антидемократическа ба милитаристска бүлэгүүд өөһэдынгөө түсэбүүдые һунгалтануудай ёһоор нэгэнтэ бэшэ бэелүүлдэг байгаа гэжэ һануулха зуураа, ГДР-эй правительство иигэжэ мэдүүлнэ: Баруун Германи дотор милитаристнуудай эзэрхэжэ байгаа сагта, Федеральна Республикын ремилитаризацилагдажа, сэрэгэй эзэрхэг түримхэй бүлэглэлнүүдтэ тэрэнэй хабаадалсажа байгаа сагта ниитэгерманска сүлөөтэ һунгалтануудай хэгдэжэ шадагдахагүйнь элитэ.

Бүхы Германиие үнгэрһэн сагай байдалда дахин һөөргэнь оруулха, тэрэниие милитаристска гүрэн болгохо аргагүй юм гэжэ Германска Демократическа Республикын правительство демократическа Германиин национальна фронт боложо нэгэдэһэн, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй үмэнэһөө эрид шууд мэдүүлнэ.

Мүнөө үедэ германска хоёр гүрэнүүд бии, тэндэ социально-экономическа ондо ондоо системэнүүд байгуулагданхай. Арсашагүй энэ баримтые мэдэрээгүй һаа, Германиие демократическа ба эб найрамдалда дуратай гүрэн болгожо национальна талаарнь нэгэдүүлхэ замаар горьтой ехэ алхам урагшаа хэхын аргагүй байна.

Германска Демократическа Республикын арад зоной туйлаһан туйлалтануудые элирүүлэн харуулаад, ГДР-эй правительство иигэжэ мэдүүлнэ: Германска Демократическа Республикын ажалшадай социальна, политическэ болон культурна туйлалтануудай хаһагдаха аргаар Германиие нэгэдүүлжэ болохогүй байһаниинь элитэ. Зүүн ба Баруун Германиин хүгжэлтэдэхи эдэ илгаанууд юу харуулнаб гэхэдэ, мүнөө оршожо байгаа германска хоёр гүрэнүүд мииил механическа ёһоор нэгэдүүлэгдэхэ ёһогүй гэжэ эли тодоор харуулна.

Германиие нэгэдүүлхэ дотоодын арга боломжонуудые удаа дараалан бии болгохын тулада Германска Демократическа Республикын ба Федеральна Республикын хоорондо бэе бэеэ ойлголсохо ба харилсан ажаллаха хэрэгые немецкэ арадай үндэһэн шухала интересүүд эринэ.

Федеральна Республикын правительство германска хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае һайжаруулхын тулада мүнөө болотор ямаршье юумэ хээгүй гэжэ, энэ правительство Баруун Германиин ба Германска Демократическа Республикын хоорондо экономическа, культурна болон научна холбоо харилсаа байгуулан хүгжөөхэдэ һаад хэнэ гэжэ тус мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Германска хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай түгшүүрилые һуларуулха зорилгоор ниитэгерманска органые байгуулха Германска Демократическа Республикын правительство дурадхана. Тус орган германска хоёр гүрэнүүдэй харилсаатай болгохо, Германиие нэгэдүүлхэ зорилготой бүхы хүсэлэлнүүдые таарулан шэглүүлжэ байха байгаа. Германска хоёр гүрэнүүд хоюулаа мүн тэрэшэлэн европейскэ аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ бусад гүрэнүүдтэй хани харилсаатай байхые бүхы хүсөөрөө оролдохо ёһотой.

Германска Демократическа Республикын правительство Ниитэгерманска Совет байгуулхые дурадхана. Ниитэгерманска Соведтэ Германска Демократическа Республикын болон Германска Федеральна Республикын хуули гаргадаг органуудай түлөөлэгшэд орохо байгаа. Тиихэ зуура, демократическа бүхы партинууд болон организацинууд хоёр талын зүгһөө зүбшөөлтэйгөөр анхаралда абтаха байна. Ниитэгерманска Совет Баруун ба Зүүн Германиин немецүүдые бэе бэедэнь дүтэ болгоходо туһалха, Германи доторхи бүхы харилсаануудай талаар харилсан ажаглалга эмхидхэхэ зорилготой юм.

Саашадаа Ниитэгерманска Соведэй үүргые харуулха зуураа, Германска Демократическа Республикын правительство Германска Демократическа Республикын ба Федеральна Республикын хуули гаргадаг органуудай хоорондо тиимэ Соведые байгуулха тушаа хэлсээ хэгдэжэ эхилхыень дурадхана.

Нэгэдхэгдэһэн Германиин экономикодо болон хүтэлбэрилгэдэ милитаристнууд ба дайн сэрэгэй тала баригшад байха ёһогүй гэжэ саашадаа ГДР-эй правительствын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Эб найрамдалда дуратай нэгэдхэгдэһэн Германи, мүн тэрэшэлэн милитаристска юнкернүүдэй эзэрхэлгэһээ сүлөөрһэн байха ёһотой. Энэ зорилго бэелүүлхын тулада дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Московско зүблөөнэй бүри 1947 ондо тодорхойлһоной ёһоор газарай реформо бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Нэгэдхэгдэһэн Германи дотор Германска Демократическа Республикын хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай демократическа социальна туйлалтанууд ойроо хүртэшэгүй байха ба һаадгүйгөөр саашадаа хүгжөөгдэхэ ёһотой. Нэгэдэмэл Германи дотор арадай зөөритэй ба кооперативна элдэб янзын зөөритэй зэргэлээд, тэрэшэлэн капиталистическэ үмсэ байжа шадаха байгаа. Предприятиие хүтэлбэрилгэдэ профсоюзуудай хабаадалсаха эрхэ болбол арадуудта харша зорилгоор капитал хэрэглэхэ ябадалые болюулхада туһалха байгаа. Тиимэ Германи дотор демократическа гол эрхэнүүд бэелүүлэгдэхэ байна. Гражданин бүхэнэй сэдьхэл бодолой ба шажанда шүтэхэ эрхэ сүлөө хангагдаха юм.

Эб найрамдалда дуратай нэгэдхэгдэһэн Германи гүрэн түрын бүрин эрхэтэй байха ёһотой. Тэрэ Германи харин сэрэгэй бүхы базануудһаа, гадаадын бүхы сэрэгүүдһээ, мүн тэрэшэлэн сэрэгэй союзууда хабаадалсалгаһаа сүлөөрһэн байха ёһотой. Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха тухай договорой ёһоор, нэгэдхэгдэһэн Германиин хилэнүүдынь ойроо хүртэшэгүй байха байна. Нэгэдхэгдэһэн Германи тэрэ договорто адли тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадалсаха юм. Эрхэ сүлөөтэй демократическа, эб найрамдалда дуратай нэгэн бүхэли Германи бэеэ хамгаалхын тулада өөрынгөө национальна зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй байха болоно.

Германска Демократическа Республикын правительствын эрмэлзэжэ байгаа ерээдүйн нэгэдэмэл бүхэли Германи эб найрамдалай, демократиин болон социальна хүгжэлтын республика болохо байна гэжэ мэдүүлгэ дотор хүдэлнэ. Тэрэ Германи Европын болон дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудай бүлэ дотор хүндэтэй һуури эзэлхэ байна.

Немецкэ арадай үмэнэ ехэ харюусалгатай байһанаа мэдэрэн, Германска Демократическа Республикын правительство дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөндэ иимэ дурадхалнуудые оруулна гэбэл:

Нэгэдэхинь. Франциин, Великобританиин, Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай правительствонууд аюулгүй байдал хамтаараа сахиха системэ байгуулха тухай тодорхой шиидхэбэринүүдые абаха ёһотой. Тиимэ шиидхэбэри уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал саашадань һуларуулхада туһалха, бэе бэедээ эсэргүүгээр байгуулагдаһан гүрэнүүдэй бүлэглэлнүүдые усадхалгада хүргэхэ, европейскэ бүхы арадуудта амгалан байдал хангаха, мүнөө үедэ германска асуудал шиидхэхэдэ тойбо татадаг гадаада талын һаад түбэгүүдые зайсуулха байгаа.

Хоёрдохинь. Франциин, Великобританиин, Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай правительствонууд Германска Демократическа Республикын ба Германска Федеральна Республикын бэе бэеэ ойлголсодог болоходо, бэе бэедээ дүтэ болоходо туһалха хэмжээ-ябуулгануудые дэмжэхэ ёһотой. Тиихэ зуураа, тэдэнэй хоорондо хани харилсаа тогтоохо ба ГДР-эйшье, ГФР-эйшье интересые хараалаа абажа ниитэ асуудалнуудые үнэн зүбөөр шиидхэхэ аргаар лэ Германиие нэгэдүүлхэ дотоодын арга боломжонуудые байгуулжа, энэ замаар амжалтатайгаар урагшаа дабшажа болохо байһые хараадаа абана.

Германска Демократическа Республикын правительство немецкэ бүхы арадта хандан, Ниитэгерманска Совет байгуулхыень ГДР-эй ба ГФР-эй парламентнуудта дурадхана. Германска хоёр гүрэнүүдэй хоорондоо хани харилсаатай байха ба бэе бэеэ ойлголсохо ябадалда зорюулагдаһан Ниитэгерманска Соведэй ажал-ябуулгань Европа дотор эб найрамдал бэхижүүлхэдэ, Германиие эб найрамдалда дуратай, демократическа гүрэн болгон нэгэдүүлхэдэ туһалха байна.

Германска Демократическа Республикын правительство дээрэ дурсагдаһан дурадхалнуудтайгаар СССР-эй, США-гэй, Англиин ба Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөндэ хандахадаа, немецкэ арадай тон олонхиинь һанал бодолые харуулна. Энэ зүблөөн Европодохи түгшүүрилые саашадань һуларуулха, тиин эб найрамдал хангаха, амгалан, демократическа ёһоор Германиин нэгэдэлгые ойротуулха бэзэ гэжэ немецкэ арад найдана.

ФРАНЦИИН НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНДА

Болзорһоонь урид һунгалта хэхэ тухай ба һунгуулиин системые хубилгаха тухай правительственна хуулиин проектые Национальна суглаан һүүлэй хоёр неделиин турша соо зүбшэн хэлсэһэн байна. Һунгуулиин системэ тухай асуудалаар Национальна суглаанай элдэб бүлэгүүдэй хоорондо ехэ арсалдаанай гарадаг байһаниинь үгэ хэлэлгын үедэ элирээ. Энэ асуудалаар оруулагдаһан арбан дүрбэн элдэб дурадхалнуудые депутадууд буруушааһан байна. Ушарынь хадаа мүнөөнэй һунгуулиин системэ таагүй, демократическа бэшэ байһан дээрэһээ олониитэ һунгагшадаар буруушаагдаһан ябадалай шухала удхашанартай байһые Национальна суглаанай олонхи гэшүүд мэдэрнэ. Бэшэ системэнүүдтэ орходоо бүри демократическа түлөөлэлгын тэнсүү байха ябадал хараалһан системэ һэргээхые коммунистическэ бүлэг баадхаһан байна. Иимэ системэ ондоо системэнүүдтэ орходоо нилээд демократическа шэнжэтэй байха юм. Баруунай үзэл баримталдаг бүлэгүүд һунгуулиин системые хубилгаха шухала гэжэ тоолодог байгаа. Тиигэбэшье, парламентын һууринуудые таатайшагаар хубаарилгые хангажа шадахаар тиимэ системэ баталан абхуулхагүй гэжэ оролдодог байха юм. Юуб гэхэдэ, иимэ зүб зүйтэй системын баталан абтаа һаа, һунгуулиин хархис хуулиин ёһоор хаһагдаһан һууринуудаа коммунистическэ парти тэхэрүүлэн абажа болохо байна.

Эсэстэнь түлөөлэлгые тэнсүүгээр хубаарилха ябадал хараалһан ёһо гурим ноябрийн 1-нэй заседани дээрэ депутадуудай ехэнхи бэшэ олонхидоор һайшаагдаһан байгаа.

Правительство хадаа һунгуулиин урдын хуулиин гол дүримүүдые үлөөхөөр дурадхал оруулаа, гэбэшье, партинуудые блокировалха ябадал болюулхаар хараалһан байна. Тиигэжэ, һунгалтые нэгэ дахин голосовани хэхэ системын ёһоор үнгэргэхэ гэжэ дурадхагдаа. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, хэрбээ ямар нэгэн парти голосуудай хахадһаа олонхиие абаа һаа, һунгуулиин тус округһоо парламентдахи бүхы һууринуудые урда мэтэ эзэлхэ байна.

Партинуудые блокировалха ябадалда үндэһэлдэг мүнөөнэй хуулида орходоо һунгалта хэхэ энэ гурим һураггүй демократическа гэжэ тоологдоһон байгаа. Гэбэшье, һунгалта үнгэргэхэ энэ гурим парламентска комиссида, удаань Национальна суглаанай заседани дээрэ баруунай үзэл баримталдаг депутадуудай голосуудаар арсагдаһан байна.

Тиимэ болохолоороо, Национальна суглаан хадаа удаан саг соо зүбшэл хэһэн ба хөөрэлдэһэн болобошье, һунгуулиин системые хубилгаха тухай ямаршье шиидхэбэри абажа шадаагүй.

Иимэ эрхэ байдалай тохёолдоод байхада правительство хадаа һунгалтые болзорһоонь урид үнгэргэхэ тухай хуулиин проектые баталан абахые эриһэн, этигэл найдабари тухай асуудал табиһан байна. Энээн тушаа голосовани ноябрийн 3-най һүниин заседани дээрэ болохо юм.

Һунгуулиин системэ тухай хэлэхэ болоо һаа, правительство хадаа энэ асуудалые дахяад зүбшэн хэлсэлгэдэ табижашье болохо юм. Гэхэ зуура, партинуудые блокировалха ябадал хараалһан мүнөөнэй һунгуулиин хуули хүсэндөө үлөө.

(ТАСС).

Корейскэ Арадай Демократическа Республика. Пхеньяндахи театрын ш байшан.
КНДР-эй агентствын пресс-фото.

Дүрбэн гүрэнэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөн

ЖЕНЕВА, ноябрийн 2. (ТАСС). Франциин, Англиин, Советскэ Союзай болон США-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевскэ зүблөөнэй табадахи заседани мүнөөдэр дундаевропейскэ сагаар 15 часта нээгдээ.

А. Пинэ заседани дээрэ түрүүлэгшээр һуугаа.

Зүбшэхэ зүйлэйнгөө нэгэдэхи пунктые — европейскэ аюулгүй байдал ба Германи тухай асуудалые министрнүүд саашадань зүбшэн хэл

Г. Макмиллан түрүүлжэ үгэ хэ Тэрэнэй һүүлээр Д. Даллес А. Пинэ үгэ хэлэһэн байна.

Удаань, СССР-эй делегациие гойлогшо В. М. Молотов үгэ аб «Ниитэгерманска Совет байгуу тухай» Советскэ Правительс зүгһөө дурадхал оруулаад, тэрэ үндэһэлэн хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Болгарида ошоод байна

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци ноябрийн 2-то Пловдивта ерэбэ. СССР-эй болон Болгариин Арадай Республикын гүрэнэй тугуудаар город гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа. Советскэ айлшадые амаршалхын тулада хэдэн олон мянган хүн зон үйлсэнүүдтэ гараа. Пловдивска городской арадай соведэй түрүүлэгшэ Н. Балканджиев, БКП-гэй Пловдивска окружной комитедэй секретарь С. Господов советскэ парламентска делегациие угтаа. Центральна талмай дээрэ митинг болоо.

И. В. Сталинай нэрэмжэтэ та най фабрикада СССР-эй Верх Соведэй делегаци хүрэһэн ба

Удаань, айлшад хадаа Пловди гоё һайхан юумэнүүдтэй танилсаа городой хуушанай хубиие болон зейе хараһан байна. Советскэ А миин хүндэлэлдэ зорюулан бол дожо байһан ехэ памятнигай бар гые советскэ делегациин гэшүүд раа.

(ТАСС).

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй хоёрдохи урьһаламжа

1955 оной октябриин 23-да Москва городто болоһон үнынь түлэхэ 4-дэхи тиражай

ШАЛГАЛТЫН ТАБЛИЦА

Урьһаламжын разряд бүхэнэй бүхы 50 номерой (№ 01-һээ № 50 хүрэтэр) аад, доро дурсагдаһан серинүүдтэй облигацинууд үнэнь түлэгдэхэ болобо:

Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№	Серинүүдэй №№
020116	022713	025293	028774	031451	033707	035739	037698
020124	022727	025391	028799	031533	033799	035759	037702
020129	022779	025504	028842	031556	033832	035793	037750
020142	022854	025625	028854	031649	033854	035812	037904
020150	022857	025632	028903	031752	033871	035846	037917
020177	022922	025650	028938	031820	033898	035907	037985
020183	022966	025716	028961	031871	033910	035972	038008
020203	022985	025797	028982	031875	033918	036054	038052
020260	023010	025806	028984	031882	034033	036082	038085
020344	023109	025938	028987	031886	034041	036097	038091
020348	023150	025973	.029072	031891	034101	036125	038253
020393	023174	025981	029074	031942	034189	036133	038290
020418	023224	025991	029105	031954	034191	036156	038295
020488	023232	026061	029172	031972	034283	036171	038346
020509	023259	026100	029184	032022	034291	036207	038361
020560	023320	026136	029208	032026	034358	036239	038375
020602	023411	026274	029209	032071	034360	036254	038382
020604	023415	026382	029235	032091	034389	036367	038427
020638	023451	026399	029317	032152	034403	036388	038431
020650	023542	026541	029341	032163	034408	036177	038480
020735	023562	026609	029363	032217	034417	036184	038500
020760	023574	026670	029460	032237	034420	036503	038520
020895	023644	026679	029493	032293	034580	036526	038529
021000	023665	026780	029569	032352	034642	036561	038536
021006	023684	026791	029595	032376	034647	036561	038684
021036	023688	026850	029657	032431	034695	036569	038735
021094	023716	026851	029708	032452	034697	036601	038791
021100	023722	026878	029719	032484	034729	036622	038807
021102	023783	026886	029723	032661	034782	036649	038808
021119	023802	026889	029811	032666	034785	036667	038828
021132	023825	026899	029822	032709	034806	036670	038871
021157	023851	027124	029825	032754	034821	036683	038930
021174	023856	027214	029843	032761	034844	036757	038958
021209	023975	027229	029878	032798	034866	036779	039013
021254	024027	027251	029940	032811	034877	036783	039073
021283	024126	027438	029974	032842	034896	036825	039120
021297	024153	027469	030038	032917	034916	036839	039192
021319	024184	027486	030045	032922	034956	036845	039194
021364	024193	027529	030077	032974	034980	036856	039203
021374	024294	027563	030123	033004	034996	036874	039240
021389	024308	027677	030151	033015	035017	036880	039282
021506	024415	027729	030158	033036	035057	036935	039426
021539	024525	027730	030232	033045	035060	036953	039462
021566	024580	027771	030298	033086	035062	037015	039471
021587	024596	027781	030302	033135	035078	037024	039483
021758	024621	027911	030332	033165	035232	037038	039484
021761	024650	028038	030383	033192	035342	037061	039490
021909	024654	028136	030443	033221	035357	037097	039494
021991	024689	028193	030537	033247	035383	037126	039563
022161	021768	028227	030561	033308	035103	037205	039578
022199	024776	028275	030624	033346	035476	037335	039582
022244	024867	028277	030669	033362	035499	037341	039614
022270	024868	028299	030689	033502	035552	037345	039622
022300	024934	028438	030723	033508	035578	037392	039687
022302	024961	028454	030724	033567	035581	037431	039733
022320	025025	028466	030755	033597	035585	037517	039761
022336	025073	028476	030894	033606	035611	037604	039786
022343	025074	028514	030991	033645	035632	037633	039861
022477	025111	028627	031082	033651	035641	037663	039905
022507	025114	028638	031111	033665	035655	037677	039926
022561	025202	028707	031310	033669	035695	037679	039937
022664	025232	028711	031319	033689	035720	037692	039962
022686	025282	028718	031335.				

Энэ таблица хадаа тусхай документ болоно, энээнэй ёһоор нөөсэлгын кассан тогтоогдоһон гуримай ёһоор үнынь түлэхэ болоһон облигацинуудаар тоосоо х байна.

Үнынь түлэхэ тираж үнгэргэхэ Комиссиин Түрүүлэгшэ Москва го дой ажалшадай депутадуудай Краснопресненскэ районой Соведэй гүй хэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо С. Р. ХОЛИН.

Комиссиин харюусалгата секретарь С. Д. ВОРОНКОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора—32-74. отв секретаря — 27-37. партийной жизни, сельского хозяйства —47-59. пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05. местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00604. Типография министерства Культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6105.